

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 2,90 EUR

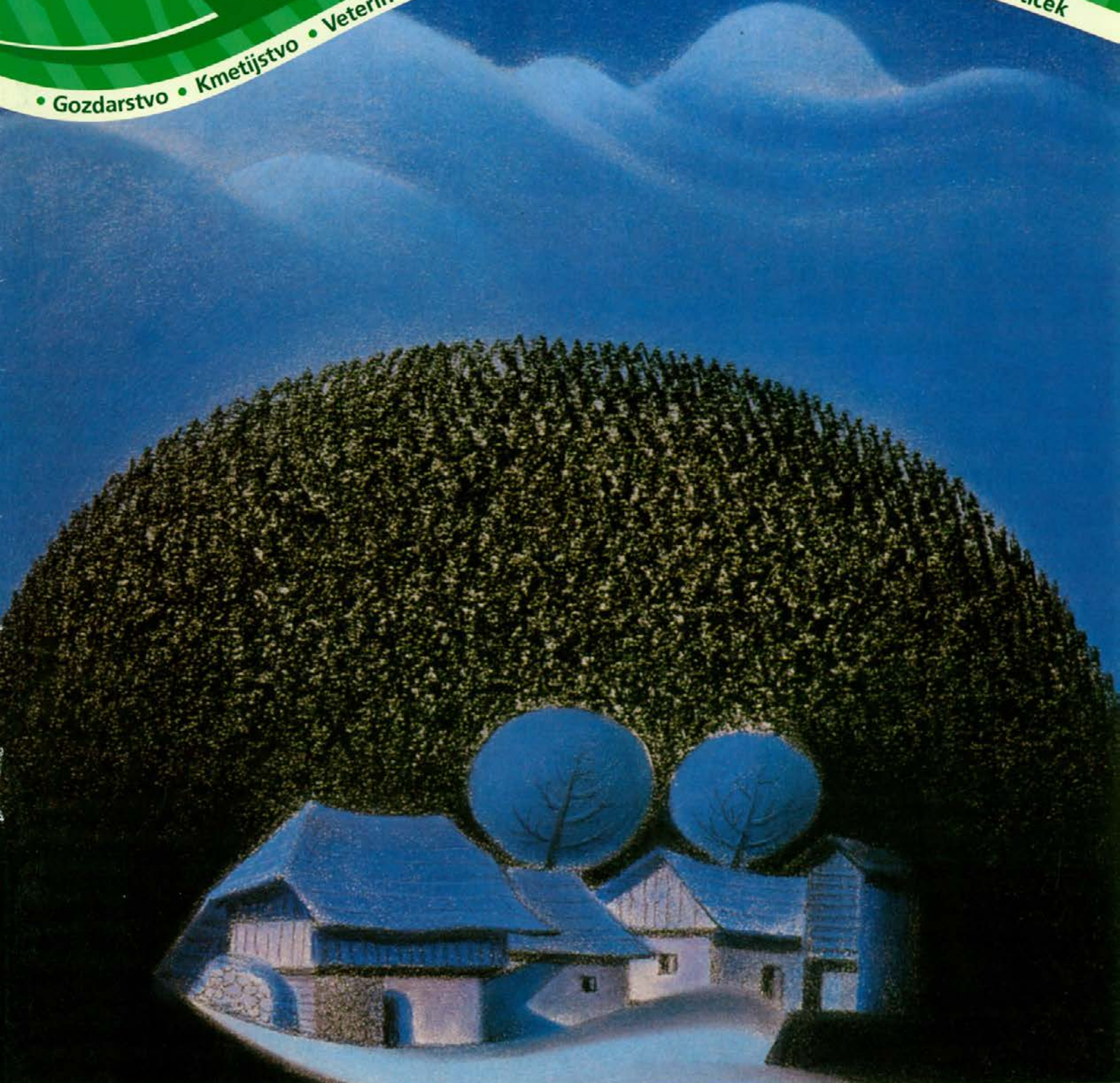
leto: XXXXI | februar 2009 | številka: 2

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesna industrija • Šparovni kotiček

• Praznujejo • Ljudje in dogodki • Kultura in jezik • Prgišče zgodovine • Razvedrilo • Spominjamo se jih

Preizkus stabilnosti kamiona MAN TGS 26.440 6x6 BB

Drago Pogorevc, dipl. inž. str.

V januarju smo v naših servisnih delavnicah izdelali gozdarsko nadgradnjo in montirali hidravlično dvigalo Epsilon M110 Z 96 na kamion MAN TGS 26.440 6x6 BB. Preden pa lahko damo tako opremljen kamion v promet in izvedemo registracijo, ga mora pregledati pooblaščen organizacija za pregled izdelave nadgradnje in tudi praktično preizkusiti njegovo stabilnost pri nakladanju z dvigalom.

Ta preizkus je izvajala pooblaščen firma TESTING, d. o. o., iz Maribora. V praksi preizkus poteka tako, da dvigalo obremenimo z utežjo teže največje nosilnosti dvigala, povečano s faktorjem varnosti. Faktor varnosti znaša 1,4. To pomeni 140 % varnost proti prevrnitvi kamiona pri upoštevanju vseh varnostnih

Praktično preizkušanje stabilnosti gozdarskega kamiona proti prevrnitvi

predpisov in navodil za pravilno uporabo dvigala.

S tem bremenom preizkušamo stabilnost kamiona brez tovora in nobeno kolo se ne sme dvigniti od tal. Podlaga mora biti ravna, dovoljeno je odstopanje za 3 % naklona. Seveda je v praksi naklon terena mnogo večji, zato je takrat potrebno zmanjšati nosilno breme, da ne pride do nezgod. Vozniki gozdarskih kamionov to dobro vedo, saj jih pri usposabljanju iz varstva in zdravja pri delu na to še posebej opozarjamo. Tako preizkušen kamion dobi uradno obratovalno dovoljenje veljavnosti

tri leta. Nato je potrebno ponovno preizkusiti stabilnost in izdati novo obratovalno dovoljenje.

Naš kamion je oba pregleda, **stabilnostni preizkus in drugostopenjsko homologacijo**, ki jo je tokrat opravila firma LPP, d. o. o., Sektor tehnični pregledi in homologacija vozil iz Ljubljane, že prestal in ga lahko uradno registriramo ter pričnemo z rabo.

Vozniku Igorju Vrhnjaku želim srečno vožnjo in veliko »kubikov« varno pripeljanega lesa.

Listnica uredništva

Uredniški odbor za izdajanje Viharnika je 11. februarja na prvi letošnji seji ocenil lanskoletno delo, sprejel vsebinsko zasnovo za leto 2009, razprava pa je tekla o pobudah in predlogih za dopolnitev nekaterih vsebin in oblikovalskih rešitev ter o smislu imenovanja še enega člana v uredniški odbor za področje lesne industrije in trgovine v okviru Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec. V lanskem jubilejnem letu ob štiridesetletnici izdajanja Viharnika je uredniški odbor največ pozornosti namenil ravno temu dogodku; pripravi in izdaji jubilejne številke in proslavi, ki je bila 18. septembra v Slovenj Gradcu. Ob tej priložnosti je Viharnik dobil tudi novo podobo.

Sicer pa smo v enajstih izdajah na 400 straneh objavili prispevke, zložene v ustajljene rubrike: Gozdarstvo, Kmetijstvo, Veterina, Čebelarstvo, Intervju, Ljudje in dogodki, Prgišče zgodovine, Zanimivosti in obvestila, Spominjamo se jih in občasno Zdravstvo. V oktobrski izdaji ste lahko zasledili novo rubriko Šparovni kotiček, ki v teh kriznih časih prinaša aktualne teme

Z leve: Gorazd Mlinšek, Silvo Pritrznik, Ida Robnik, Franc Jurač, Marta Krejan, Davorin Petrovič, Brane Širnik, Jože Potočnik

in nasvete s področja denarja in varčevanja. Podobne vsebine bomo objavljali tudi v letošnjem letu. Ravno tako bomo prisluhnili vašim željam in predlogom, če se bodo ujemali z vsebinsko zasnovo Viharnika in jih boste naslovili na uredništvo.

Sejo smo zaključili z željo, da se Viharnika kriza čim manj dotakne, da bo lahko med bralci, zvestimi naročniki, ki ga ohranjate in usmerjate njegov razvoj, viharnil še naslednja leta.

Urednica

Informativni gozdarski storži v januarju

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozdarstva,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Pa smo preživel prvi mesec v letu 2009. Za marsikaterega je bil to »trd« mesec. Za našo trdoto smo v začetku poskrbeli kar sami, če smo skok v novo leto preveč vneto proslavljali. Vsi prijetno »trdi« smo lahko bili zelo aktivni smučarji ali pa ljubitelji snežne lopate, ki smo lahko neumorno kidali sneg. Torej je največji delež za našo rekreativno trdoto poskrbela narava z zelo hladnim vremenom.

Kljub razgibanju smo bili trdi od sibirskega mraza, ki je v januarju zajel tudi naše kraje. Tudi na Koroškem je v prvi polovici januarja živo srebro na termometru padlo kar krepko pod 0° C, saj so bile najnižje jutranje temperature med 4 in 16° C (9., 10., 11., 12. 1. 2009). Najhladnejše je bilo po vsej Sloveniji 9. 1. 2009, ko so amaterski meteorologi v mrazišču na planoti Komni (Julijci) izmerili celo 49° C. Še bolj hladno počutje pa nas je v sibirskem mrazu prevevalo ob poslušanju dnevnih novic v zvezi s »plinsko birokratsko vojno« med Rusijo in Ukrajino, ko so v precep vzeli z ruskim plinom ogrevano Evropo ruski, predvsem pa ukrajinski politiki. Tudi v Sloveniji smo bili brez plina, vendar nas še ni zeblo kot drugje v Evropi, saj smo imeli še dovolj plinskih rezerv, pa tudi alžirski plin, voden po ceveh iz Italije, nas je ogreval. Jezili pa so se nekateri delavci v tovarnah, v katerih so morali zaradi zaprtih plinskih pip ustaviti proizvodnjo in si podaljšati novoletni dopust. Veseli pa so bili mraza tisti lastniki gozdov, ki so imeli na zalogi še drva in so jih z lahkoto prodali.

Mraz nas je ponovno prepričal, da brez gozda težje preživljamo najrazličnejše krize. Iz zgodovine je znano, da so se gozdnate države reševale iz gospodarskih kriz tako, da so posegale po lesnem in drugem bogastvu, ki ga nudi gozd. Pa tudi lastniki gozdov v primeru nezgod (požar, povodenj) na kmetiji vzamejo večji delež za sanacijo poškodb iz svoje gozdne banke. Da je ta zelena banka polna, pa je odvisno od vlaganja v njo že v njenih mladostnih fazah. Ti vložki so pravočasna

Strokovni razgovor o obvladovanju podlubnikov – z leve Marija Kolšek, Vlado Petrič in Drago Križan

gojitvena, predvsem pa negovalna dela in pravilno usmerjena sečnja. Na dolgi rok skrbimo za vzgojo kvalitetnega in vrednega drevja, pa še drva nam ostanejo.

Naj zaključim energetsko obarvano vremensko poročilo v januarju nam je bilo najbolj toplo pri najvišjih dnevnih temperaturah med 6 in 5° C. V prvi polovici januarja je bilo topleje zaradi toplotnega obrata (inverzija) v višjih predelih. Zasulo pa nas je tudi z debelo snežno odejo. Najobilneje je snežilo v vzhodni in jugovzhodni Sloveniji, pa tudi Korošci smo dobili sneženo porcijo 27. in 28. januarja. Sneg je bil v nižinah zelo moker in težek, v višjih predelih pa suh, tako da v koroški regiji nismo imeli večjih težav s snegolomi. Kako je bilo drugje po Sloveniji, je sporočila vodja Službe za varstvo gozdov v Zavodu za gozdove Slovenije (ZGS) Marija Kolšek v sporočilu za javnost o snegolomih 29. januarja 2008, in sicer da je moker sneg 27. in 28. januarja 2008 najbolj poškodoval gozdno drevje v območni enoti Murska Sobota na Goričkem in v območni enoti Maribor v višjih legah Slovenskih goric. Na površini 20 ha so poškodovani mlajši sestoji, v starejših sestojih so najbolj poškodovani listavci in bori. Posamezno je poškodovanih 15.000 m³ drevja. V slovenjgraški območni enoti ocenjujemo, da je zadnje januarske dni sneg polomil posamezna drevesa v skupni lesni masi 550 m³ (nižinski predeli KE Slovenj Gradec in KE Radlje).

So pa imeli velike težave s snegolomi gorenjci že v decembru, ko je v drugi polovici meseca sneg polomil predvsem na Pokljuki in Jelovici (OE Bled) 20.000 m³ lesne mase.

S terena so mi sodelavci poročali o debelini novo zapadlega snega v januarju: v Hudem kotu pri Kralju (Pohorje) do 1 m,

na Pudgarskem (Smrekovec) do 70 cm, pri Otiški bajti nad Begantovim jarkom (KE Dravograd) do 50 cm, pri Ošvenu pod vrhom Uršlje gore do 70 cm, na vrhu Uršlje čez 1 m, na Ravnah na Koroškem od 25 cm do 30 cm. Na Uršlji gori je skupaj več ko 1,5 m debela snežna odeja. **Letos se nam ni potrebno bati za pitno vodo. Upajmo, da suše ne bo – narava rada preseneti!**

Kljub debeli snežni odeji in kljub obilici birokratskega dela (poročila, plani, programi) gozdarji javne gozdarske službe nismo posedali po pisarnah. Revirni gozdarji so izvajali terenske ogleda zaradi ugotavljanja morebitnih poškodb gozdnega drevja, opazne pa so že tudi lanske lubadarke, katere je potrebno takoj posekati.

Uspeh preventivnega varstva je odvisen predvsem od pravočasnega ukrepanja, zato morajo lastniki gozdov in izvajalci del v državnih in zasebnih gozdovih takoj, ko bodo dopuščale vremenske razmere, po navodilih revirnih gozdarjev sanirati lubadarke (še posebno napadene, lubadarji so še v deblu) in po vetru poškodovana drevesa. Rok za izvedbo del določi s C odločbo revirni gozdar. Po Zakonu o gozdovih je dovoljeno spravljati, prevažati, skladiščiti in predelovati v lubju hlodovino smreke, jelke, bora in bresta, ki niso napadeni s podlubniki iz zimske sečnje (od 1. novembra do 31. marca) do 15. maja (na Krasu do 1. maja). Do tega roka morajo biti lesni sortimenti obeljeni ali predelani, njihovi ostanki porabljeni ali predelani.

Na morebitne težave, ki nam jih lahko povzročijo prekomerno namnoženi podlubniki, se je potrebno prej pripraviti.

Druga skupina območnih gojiteljev ZGS na izobraževanju o varstvu rastlin

Revirne gozdarje, lastnike gozdov in izvajalce del v gozdovih je potrebno pravočasno obveščati o preventivno varstvenih ukrepih. V ZGS služba za varstvo gozdov vsako leto pripravi navodila za obvladovanje podlubnikov v gozdu in za spremljanje njihovega razvoja. V Območni enoti Slovenj Gradec gozdarji že vrsto let aktivno in uspešno sodelujemo z gozdarskimi inšpektorji pri operativnih nalogah obvladovanja podlubnikov v gozdu in lesnih skladiščih. Zato se je na operativnem sestanku 16. januarja 2009 v prostorih KE Dravograd vodja službe za varstvo gozdov v ZGS Marija Kolšek sestala z gozdarskim inšpektorjem Dragom Križanom. V prisotnosti vodje KE Dravograd Vladom Petričem in piscem Storžev (vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov) se je seznanila s praktičnimi pristopi in sodelovanjem gozdarjev javne gozdarske službe z gozdarsko inšpekcijo v okviru zakonskih in drugih določil. Spoznala je primer dobre prakse.

Zimski čas je primeren za razne oblike izobraževanja in izpopolnjevanja znanja. 12. in 13. januarja 2009 smo imeli zaposleni v ZGS OE Slovenj Gradec v Turiški vasi izobraževalne ure iz prve pomoči. Predavanja in praktični prikaz prve pomoči pri srčnem zastoju in nezgodah pri delu nam je predstavil dr. Jezernik s svojo ekipo.

Uradni odgovorni organi in izvajalci javne službe zdravstvenega varstva rastlin so po mednarodni konvenciji uradna državna organizacija za varstvo rastlin.

Pod okriljem Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije delujejo Inšpektorat za kmetijstvo, gozdarstvo

in hrano (IRSKGH), Fitosanitarna uprava Republike Slovenije in pooblašene inštitucije (med gozdarskimi inštitucijami Gozdarski inštitut Slovenije, ZGS, Biotehniška fakulteta oddelek za gozdarstvo in obnovljive vire).

Vodje odsekov za gojenje in varstvo gozdov smo na posameznih območnih enotah ob pomoči revirnih gozdarjev dolžni spremljati zdravstveno varstvo v gozdovih. 26., 27. in 28. januarja 2009 se je druga skupina vodij za gojenje udeležila usposabljanja iz varstva rastlin.

Izobraževanje je potekalo pod vodstvom Kmetijsko-gozdarskega zavoda Nova Gorica in FURS v prostorih Kmetijskega inštituta RS v Ljubljani. Udeleženci smo se seznanjali in obnavljali znanje o evropskih in slovenskih predpisih zdravstvenega varstva rastlin (rastlinski potni list, fitosanitarna spričevala), o boleznih na rastlinah (poudarek na karantenskih boleznih), poročanju in fitosanitarnem nadzoru. Gozdarji, ki smo sodelovali na izobraževanju, smo opravili preizkus znanja za fitosanitarne preglednike.

Januar smo zaključili z najrazličnejšimi boleznimi na rastlinah. Bolezen pa nam je v januarju vzela tudi dolgoletnega sodelavca. 15. januarja 2009 je umrl prijatelj in gozdar načrtovalec Milan Antolič. Ohranili ga bomo v lepem spominu!

Smeti v gozdu

Drago Zagorc, univ. dipl. inž. gozd

Le človek dela smeti.
Smeti nihče ne mara!
Se bo zemlja zadušila v smeteh?
Ravnanje s smetmi je kazalec kulture!
Smeti so znak zaostalosti in revščine.
Oblast, ki ne izvaja svojih predpisov,
je slaba oblast.

Glede smeti nisem pesimist. V petdesetih letih prejšnjega stoletja smo mladi alpinisti na vrhu gore, potem ko smo pomalicali, kaj radi odvrgli papir, v katerem je bila zavita hrana, pločevinke prazne in kar čez steno. Kolega, ki je bil v Tatrach, nas je poučil, da tam te smeti dajo pod kamen ali na kakšno drugo skrivno mesto. To njegovo opozorilo smo si vzeli k srcu. Okrog leta 1970 sem videl na vrhu Škrlatice možaka, ki je pobiral smeti in čez pet ali šest ur spet v Vratih, kamor je na oprti prinesel tri velike vreče. Lani jeseni, še pred snegom, sem šel od Pungarta do Ribniške kočice in skorajda nisem videl smeti! Počasi pa vendarle se spreminja v naših glavah odnos do narave. Delavci komunalnih podjetij so razpostavili na primerna mesta zabojnike. Namesto v gozd lahko odložiš hladilnik, štedilnik in druge nerabne stvari v zabojnik.

Toda kaj vse so smeti? Niso le odvržena plastika, embalaža, gospodinjski aparati. Smeti so tudi vse mogoče packarije na drevesih, poškodovane table, ostanki bodeče žice. Neke vrste smeti so tudi spodjedeni cevni prepusti, globoke in blatne kolesnice traktorjev, ki so vlačili les v mokrem in vlake po končanem delu niso uredili, ali pa razni znaki, s katerimi nam na grob način povedo, česa vsega ne smemo početi. In adrenalinski zasvojenici, ki nas s terenskimi vozili in motornimi sanmi ogrožajo tam, kjer se ne bi smeli voziti, saj s tem uničujejo tanko plast zemlje. Slaba je tudi oblast, ki sprejema zakone in predpise o varstvu okolja in jih potem ne izvaja. In še veliko je tega. In kaj lahko naredimo, da se ne bomo utopili v smeteh? Da se zamislimo o svojih in naših smeteh, da primerno vzgojimo otroke, da tu in tam pobereмо kakšno smet, ki je nismo odvrgli sami, da spomnimo oblast na njene dolžnosti in naposled tudi, da o tem potožimo v Viharniku.

V tem prispevku bom opozoril na smeti, njihove povzročitelje, kako jih sanirati in kaj storiti za daljše obdobje, da bodo gozdovi čisti in lepi.

Odpadki v gozdu

Odpadke v gozdu odmetavajo nemarneži, ki so naključni obiskovalci, vozniki avtomobilov, bližnji stanovalci in drugi. So iz vseh mogočih materialov, vseh velikosti in oblik. Pojavljajo se posamično, v kupih, večinoma razmetani: plastične vrečke in platenke, steklenice in pločevinke od piva in drugih pijač, papir, gospodinjski aparati, gume, školjke avtomobilov, ostanki od prenovalni hiš in gospodarskih poslopij in drugo. Lahko jih poberejo in odpeljejo, zakopljejo ali kako drugače odstranimo iz gozda. To lahko storimo kot posamezniki, organizirano v očiščevalnih akcijah, za odstranitev večjih in težkih odpadkov pa je potrebna mehanizacija. Dolgoročno je mogoče problem rešiti z vzgojo otrok in starejših in le deloma z organiziranim zbiranjem in odvozom odpadkov, z zamenjavo nerazgradljive embalaže z razgradljivo ter s povečano kontrolo in sankcijami.

»Avtomobilske« smeti v Dobravi

Gume v Homšnici

Markacije, meje, kašipoti, opozorilne table, prepovedi ...

Gozdarji, planinci, turistični delavci, lovci in drugi označujejo in obnavljajo markacije mej, planinskih, gozdnih učnih, tematskih in drugih poti, postavljajo razne prepovedi, prometne znake, informacijske table, da je marsikje tega že preveč in je neestetsko. Na drevesih je že mavrica znakov in barv: oddelkov, odsekov, katastrskih občin, novih, starih, še bolj starih, planinske markacije in razne

Pri sosedih na Koglerecku na severni strani Košenjaka: prepovedano, prepovedano nabirati gobe, nabirati gobe, še enkrat nabirati gobe, kolesariti, psi morajo biti na vrvici

transverzale in poti, učne poti, ki je vsaka na svoj način označena, različne tematske poti, ki se ponekod prepletajo z drugimi tematskimi potmi. Na križiščih in vstopih v gozd je ponekod množica tabel in kašipotov, ki se ponavljajo in pripovedujejo in prepovedujejo isto. Poleg teh so se na številnih krajih ohranile napol podrtje preže, izruvane in upognjene zapornice, ostanki nekdanjih trim poti, povešeni križi in informacijske table, ostanki ograj iz bodeče žice in še marsikaj preživelega in grdega. Propadle stvari je treba obnoviti ali odstraniti. Dolgoročno pa bi morala država predpisati, kdo, kaj in kako naj označuje meje, kašipote, informacijske table, prepovedi, kako mora skrbeti zanje, jih obnavljati ipd.

Delo v gozdu

Delo v gozdu v nepravem času in na neustrezen način povzroči marsikatero rano na gozdnih drevesih, tleh in prometnicah. Še zlasti sečnja in spravilo lesa, ko je drevje v soku, povzroča hude poškodbe lubja, ali pa spravilo lesa v mokrem vremenu, ki močno poškoduje vlake. Marsikateri cevni prepust je zaradi nerednega vzdrževanja spodkopan in poškodovan. Ponekod še vedno prihaja do poškodb, ko hočejo dela pri gradnji cest opraviti čim bolj poceni, z zastarelimi načini dela in nestrokovno.

Dobrava: spravilo lesa v mokrem in drugi posegi spremenijo marsikatero pot v blatni dol

Sanacija škode obsega posek poškodovanih dreves in popravilo prometnic.

Trajna rešitev je seveda opravljanje del v pravem času, skrbno in strokovno delo ter ureditev prometnic po zaključku del.

Neupoštevanje predpisov

Črni vrh na Pohorju: terenska vozila uničijo plitva tla

Država rada sprejema zakone, državljani pa jih še rajši kršimo. Med najbolj pogoste kršitve predpisov spadajo parkiranje avtomobilov, kjer to ni dovoljeno, vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju, kršitev predpisov o nabiranju gob, črne gradnje itd. Za večino kršitev je kriva država sama, ker ne poskrbi, da bi se zakoni izvajali. Nekatere kršitve ogrožajo naravno okolje, nekatere celo ljudi. Poleti, ko je sezona gob ali ko zorijo borovnice, so v gozdovih vsepovsod parkirani avtomobili in je množica nabiralcev. Pozimi drvijo v bližini smučarskih središč avanturisti na motornih saneh in ogrožajo smučarje in sprehajalce in vznemirjajo divjad.

O podrobnih rešitvah je odveč pisati. Država mora pokazati mišice in za začetek »pokasirati«, kar ji gre. Dobra rešitev za zdravje ljudi in mir v gozdu bi bile mirne cone. Z zapornicami bi morali zapreti krake cest, ki se slepo končajo v gozdu. Naj nabiralci pešačijo po cestah, naj nosijo košare z gobami in malinami, ne bo jim škodilo.

Za zaključek

**Napravi dobro delo:
poberi smeti.
Gozd brez smeti je obveza
do naših otrok.**

20 let srečanj gozdarjev in kmetov v Radljah

Janez Skerlovnik, univ. dipl. inž. gozd.,
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Pred daljnimi dvajsetimi leti smo gozdarji in lastniki gozdov, ki smo sodelovali pri delu v gozdovih na Sv. Antonu na Pohorju in na Orlici, pričeli razmišljati, da bi se bilo zanimivo kdaj srečati tudi izven gozda. Ker smo bili takrat še vsi zelo hitri v nogah in spretni pri vodenju nogometne žoge na igriščih, smo se odločili za vsakoletne nogometne tekme.

Prvič smo se med seboj in z nogometno žogo spopadli v telovadnici v Radljah. Gozdarske vrste smo zastopali: Mihael Kristan, Silvo Pritržnik, Dušan Prasnic, Erik Lorenci, Tone Pridigar, Maks Sušek, Srečko Golob in Janez Skerlovnik. Kmetje oz. lastniki gozdov, ki so se podili za žogo, so bili: Maksimiljan Osirnik - Brek, Drago Osrajnik - Cigajner, Miha Kanop - Pintar, Božidar Kovač - Brunčko. Ne vem več, kdo je bil v tej prvi tekmi zmagovalec, kdo poraženec, so se pa na osnovi tega prvega spopada na igrišču naša vsakoletna srečanja „prijela“.

Leta so minevala in se nabirala na naših plečih, obenem pa so odraščali mladi fantje na kmetijah. Gozdarske vrste se pomlajujejo mnogo počasneje, tudi nogometnih zanesenjakov je med nami gozdarji vse manj, zato se moramo kar potruditi, da se nas zbere dovolj za nogometno ekipo. Nasprotno je ekipa kmetov vedno mlada, kipi od energije, hitrosti, spretnosti.

Dvajset let je dolga doba. Ponosni smo, da smo uspešno negovali tradicijo srečanj. Ni vedno lahko postaviti skupnih interesov pred osebne. Zmeraj znova ugotavljamo, da se radi zberemo in pomerimo svoje moči. Žoga nas povezuje, še pomembnejše pa je druženje, medstanovsko in medgeneracijsko sodelovanje. V zadnjih letih v gozdarski ekipi igrajo: Miha Kristan, Janez Skerlovnik, Samo Sušek, Zvonko Pečovnik, Pavle Jeriček, Milko Pečovnik, Vlado Petrič, Tomaž Serec in Brane Dolinšek. Kmetje so pomladili svoje vrste in v njihovi ekipi igrajo: Maksimiljan Osirnik - Brek, Miha Knap - Pintar, Božidar Brunčko - Brunčko, Vrtovšek Jože in Matevž - Maleja, Boris Kajser - Lesjak, Alojz Turjak - Rečnik, Matej, Tadej in Andrej Kovač - Brunčkovi, Kristan Danijel in Alojz -

Ekipo kmetov

Levo: Jože Vrtojšek
s sodnikom Rudijem Kusom in
Karlom Kolarjem

Ženska ekipa

Ekipo gozdarjev

Tekmovalci pred počitkom tekmovanja

Krištana, Drago Mravljak ml. - Kavc, Janez Strmčnik - Ebjenk in Jože Planinšič - Repišnik. Zanimivo je, da so med kmeti predstavniki iz Hudega kota, s Sv. Antona na Pohorju in z Orlice ter Janževega vrha. Veseli smo, da šport povezuje kmete ne glede na meje krajevnih in območnih enot ZGS.

Okroglo obletnico smo zaznamovali s srečanjem v telovadnici Osnovne šole v Radljah v soboto, 7. februarja. Izvedli smo mini turnir v malem nogometu, ki so se ga tokrat udeležile tri ekipe: ekipa gozdarjev, ekipa kmetov in zelo zanimiva in atraktivna ekipa deklet Ženskega nogometnega kluba Slovenj Gradec. Morda jih močje sprva nismo vzeli dovolj resno, so pa že po prvih minutah igre pokazale, da so enakovredne in zanimive nasprotniki na igrišču. Pa da ne bo pomote: ženske niso le nežna bitja, tudi kakšna modrica, ki jo je povzročil nežen ženski komolec, je nastala med tekmami.

Tokratno jubilejno srečanje je sponzorsko podprlo Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, njegov direktor Silvo Pritržnik pa se je uspešno podil za žogo v gozdarski ekipi, kjer sodeluje že ves čas. Tudi gledalci so prispevali k vzdušju v telovadnici. Največ vzpodbude so bila deležna dekleta, dobre akcije pa so navdušeno pozdravljali ne glede na pripadnost članov ekipe. Pomembni osebi na tekmi sta bila sodnika, g. Kus in g. Kolar, ki sta skrbela za korektnost in nego zdravega športnega duha.

V obdobju 20-ih let sta mnogo doprinesla h kvaliteti naših druženj tudi Maks Sušek in Tone Pridigar, ki ostajata naša simpatizerja in navijača.

Glede na zapisano upam, da bomo uspešno nadaljevali tradicijo nogometnih srečanj tudi v bodoče, saj močje menda to zmoremo.

Od kuhalnice do peresa

Nataša Konečnik Vidmar

Društvo kmetič Dravska dolina se je ob ustanovitvi leta 1992 imenovalo Društvo kmetič Radlje, saj je povezovalo kmetice in druge občanke na območju celotne občine Radlje, sedanje Upravne enote Radlje in Gradišče. Ob ustanovitvi je štelo 200 članic, njihovo število pa se je nenehno povečevalo. Zaradi obsežnosti terena se je znotraj društva že takoj ob ustanovitvi oblikovalo devet krajevnih odborov: Muta, Vuzenica, Vuhred, Sv. Anton, Ribnica na Pohorju, Gradišče, Kapla na Kozjaku, Remšnik in Radlje.

Predsednica društva je Maksimiljana Hartman, ki je doma z Gradišča. Ob nastanku novih občin na območju bivše občine Radlje, se je društvo preimenovalo v Društvo kmetič Dravska dolina. Vanj je vključenih že 400 članic. Sedež društva je

na Enoti za kmetijsko svetovanje na Mariborski 7 v Radljah ob Dravi, saj svetovalka za kmečko družino in razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, Bernarda Javornik, univ. dipl. inž. kmetijstva, nudi društvu vse od ustanovitve strokovno mentorstvo in moralno podporo.

Glavne naloge društva so, da skupaj s Kmetijsko svetovalno službo skrbi za nenehno izobraževanje svojih članic v obliki tečajev, seminarjev ter za udeležbo na raznih prireditvah. Članice društva tudi izdajajo izobraževalno publikacijo z naslovom *Od kuhalnice do peresa*, v kateri pišejo o kmečkih opravilih in aktivnostih društva. S to publikacijo dokazujejo, da kljub napornemu delu na kmetiji in v gospodinjstvu najdejo čas, da svoje misli zlijejo na papir in širšo javnost seznanijo s svojim delom v društvu.

Društvo kmetič Dravska dolina je bilo v letu 2008 zelo aktivno. Organiziralo je predavanja o stresu, vzgoji okenskega in balkonskega cvetja, o vplivu lune na rast in razvoj rastlin, o pridelavi in uporabi zdravnih zelišč in o vrtnarjenju v domačem vrtu. Članice so obiskovale

delavnice ročnih del, tečaj izdelave izdelkov iz fimo mase, plesni tečaj in kulinarčne tečaje. Organizirale so tudi strokovne ekskurzije in si ogledale dopolnilne dejavnosti na kmetijah v okolici Maribora in na Dolenjskem, en dan so namenile zdravju v zdravilišču, obiskale so Ljubljano in Italijo ter zeliščarsko kmetijo Fanike Jeromel v občini Mislinja. Pripravile so več razstav ročnih del ob občinskih praznikih ter ob 60-letnici zadružništva na Koroškem. Veliko so sodelovale tudi na raznih prireditvah, kar zahteva veliko angažiranost članic.

Tudi za leto 2009 je pripravljen obsežen program dela, ki je dokaj podoben lanskemu. Dogajanje v posameznih krajevnih odborih je v največji meri odvisno od zagnanosti vodstva in ne nazadnje od interesa vseh članic. Mnoge članice dobijo v okviru društva vzpodbudo, da stopijo na samostojno pot pridobivanja dodatnega dohodka na svoji kmetiji. Tako je na tem območju že kar nekaj registriranih dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Le-teh pa si v prihodnosti lahko želimo še več.

Proso - Panicum miliaceum

Martina Cigler, abs. agr.

Nekdaj so bile skoraj vse kmetije ekološke, saj niso poznali umetnih gnojil, pa tudi sejali so veliko vrst žit in se tako oskrbeli s hrano za ljudi in živali. Prav veselje je bilo pogledati njive z zorečim žitom in občutiti veselje ob žetvi, sploh če je bil pridelek dober. Radi so sejali tudi proso, ki je predstavljalo pomembno hrano. Nekdaj so mu pravili kruh revežev, danes je skoraj zdravilo.

To drobno pražito divje raste na vseh celinah. Z odkopavanji in arheološkimi najdbami so dokazali uporabo prosa že v kameni in bronasti dobi. Tako je bilo z lanom vred med najstarejšimi kulturnimi rastlinami v srednji Evropi proso simbol plodnosti. V ta namen si je nevesta pred poročnim obredom natresla proseno zrnje v čevlje, svati pa so mladoporočenca med obredom potresli z zrnjem. Zanimivo je, kako so včasih konzervirali hrano. Sadje in meso so zavili v laneno krpo in to zakopali v proso. Nadvse trdo seme je suho in ne veže nobene vlage na sebe. Vsebuje namreč veliko kremenčeve kisline, ki je pomembna za konzerviranje.

Že starorimski pisec Plinij je opisal proso kot žito najvišje vrednosti. Tudi danes je v prehrani zelo cenjeno. Vsebuje precej beljakovin, od tega osem esencialnih aminokislin. Uživanje prosa izboljšuje očesni vid in je zdravilo pri težavah s kožo in z alergijami. Proso je edino žito, ki v telesu deluje alkalno, kar ugodno deluje na vsebnost kalcija v telesnem tkivu. Proso je tudi lahek obrok za ljudi vseh starosti. Zaradi vsebnosti vitamina B in visoke vsebnosti holina preprečuje zvišanje holesterola in žolčnih kamnov ter boleznih ožilja. Poleg ovsja je proso žito z največ vitamini in minerali. Proso se izkaže tudi v primerih zelo uničene črevesne flore ali drugih črevesnih boleznih, v njem najdejo črevesne bakterije ugodno bazično osnovo za razvoj in gnilobne bakterije se ne morejo več razvijati. Zraste do 120 cm visoko.

V Evropi je bilo proso do sredine 20. stoletja kruh revežev, pridelovali pa so ga za kašo in kruh. Nekvašen kruh iz prosa, prosenjaka, je bil suh in drobljiv.

Še recept za prosen narastek z olivami

Potrebujemo:

30 g sončničnih semen, 150 g prosene kaše, 4 dl zelenjavne juhe, 2 stroka česna, 2 stebli pora, 1 rdečo papriko, 2 jušni žlici olivnega olja, origano, timijan, peteršilj,

liter mleka, 20 zelenih oliv brez koščic, 2 jajci, 1 dl sladke smetane, muškadni orešček, črni poper, neprečiščeno morsko sol, 50 g naribanega sira.

Priprava:

Sončnične pečke prepražimo v ponvi brez olja. Proseno kašo dobro speremo z vročo vodo in kuhamo 15 min. v zelenjavni juhi. Česen olupimo in drobno narežemo, por očistimo in narežemo na centimeter debele obročke, papriko očistimo in narežemo na paličice. Por in papriko prepražimo na oljčnem olju, dodamo česen, origano in timijan, olive razpolovimo in vmešamo med prepraženo zelenjavo, vse skupaj razporedimo po namaščenem modelu za peko. Jajca vmešamo z mlekom, muškatnim oreškom in poprom ter s smetano, prelijemo po narastku, potresemo z naribanim sirom in pečemo v ogreti pečici 40 minut pri 180 stopinjah Celzija. Zraven postrežemo veliko skledo solate. Pa dober tek!

O žitu sem tokrat pisala, ker zaradi zimskih razmer nisem mogla pravočasno na kakšno kmetijo; bo pa drugič.

Viri: spletne strani

Čebelarstvo društvo Dravograd letos praznuje 95-letnico obstoja

Nataša Konečnik Vidmar

Čebelarstvo društvo Dravograd šteje 45 članov, poleg teh pa je v občini po neuradnih informacijah še 20 čebelarjev, ki niso člani društva. Predsednik društva je Franc Heber, dr. med., spec. spl. med. Člani Čebelarstva društva Dravograd gospodarijo s približno 800 čebeljimi družinami.

Vloga društva je strokovna organiziranost dela s čebelami, njihovimi zdravljenji, spremljanje zdravstvenega varstva čebel na področju, kjer deluje društvo, opozarjanje na umiranje čebel in na vzroke, ki so posledica njihovega umiranja, in sodelovanje z veterinarsko službo. V okviru regije se društvo vključuje v Čebelarstvo zvezo Koroške in na ta način tudi izmenjuje izkušnje. Veliko vlogo ima Čebelarstvo društvo Dravograd pri izobraževanju čebelarjev, saj ima največ izšolanih čebelarjev, ki so dosegli izobrazbo poklicnega čebelarja in čebelarstva mojstra. Poizkušajo se tudi vključevati v širšo družbo z namenom, da ljudi seznanijo s problematiko čebelarstva, z izginjanjem čebel in z ostalim.

Večina članov je dokaj aktivna. Pomembni so predvsem člani društva, ki si vzamejo toliko časa, da delajo v izvršilnem odboru in so poverjeniki za druge člane. Zelo aktivni so: gospod Vrčkovnik, gospod Kotnik, gospod Kadiš, gospod Razgoršek, gospod Pöck, gospod Goričan, gospod Hrašan in seveda predsednik društva Franc Heber.

V letu 2008 so v okviru občinskega praznika razvili društveni prapor kot simbol pripadnosti in razmišljanja ljudi, ki

čutijo pripadnost varstvu narave in ljubezni do čebel. Čebelarstvo društvo Dravograd sodi med najstarejše na Koroškem in v letošnjem letu bo praznovalo 95-letnico obstoja. Tako imajo tudi letos v planu vse tiste dejavnosti, ki pripomorejo k razvoju društva, čebelarstva, skrb za zdravje čebel in seveda opozarjanje na vse negativne posledice, ki lahko prizadenejo čebele in čebelarstvo. Še vedno opozarjajo, skupaj z ČZ Slovenije, na probleme ekološkega kmetovanja in pozivajo k zmanjšanju uporabe strupov v kmetijstvu, saj le-to dolgoročno ne škoduje samo čebelam, ampak tudi ljudem. V okviru občine in s pomočjo Pokrajinskega muzeja Slovenj Gradec si želijo pridobiti stalen prostor za čebelarstvo razstave in prostor za vzgojo mladih ljudi. Muzej je zainteresiran in g. Heber meni, da bi v okviru občinskega plana ureditve gradu Bukovje lahko našli prostor tudi za njihovo društvo. Glede tega prostora se pogovirjajo z Občino Dravograd.

Na predavanju, ki so ga imeli februarja letos v Koroškem pokrajinskem muzeju v Slovenj Gradcu, so pripravili predstavitev zgodovine čebelarjenja, čebel in pomembne vloge Slovencev v razvoju čebelarstva do današnjih dni. Predavanje je bilo dobro sprejeto.

»Želim si, da bi se čim več ljudi zamislilo, preden odvržejo ali uporabijo kak strup, saj je poznan rek, da štiri leta po izginotju čebel lahko izumre tudi človeštvo,« je za konec povedal g. Heber.

Počasi bo konec zime

Janez Bauer

Počasi bo konec zime. Letos nam je postregla z vsem, kar zna. V začetku leta je kar pol januarja pritiskal hud mraz, bilo pa je suho vreme. Druga polovica januarja je bila snežena, zapadlo je snega, kot že dolgo ne. Februar nam je pa postregel s pravo odjugo, z dežjem in s toplim vremenom. Čebele so že dobile priliko, da pokukajo na plan.

V februarju se vreme že toliko ogreje, da čebele postanejo nemirne. Konec meseca januarja je matica začutila, da se dan daljša in zalegla je prve letošnje čebele. Zato so morale dvigniti temperaturo v gnezdu čez 30 stopinj in potreba po hrani se je povečala. Sedaj je res zadnji čas, da čebele toplo odenemo. Zadnjo steno panja odenemo s peno ali časopisom, če smo medišče izpraznili, ga tudi pokrijemo.

S tem čebelam omogočimo, da z manj napora ogrevajo zalego. Več ko imajo naše čebele dela, več hrane potrebujejo in njihovi blatniki so čedalje bolj polni, zato komaj čakajo, da poletijo na plan in se otrebijo.

Toplega februarskega dne, ko je južni veter bučal med vrhovi dreves, se je v panju pojavil nemir. Na pročelje čebelnjaka je posijalo še sonce in nenadoma so se iz vseh panjev vsule čebele. Spreletele so se okrog čebelnjaka in se otrebile. Snežne zaplate so bile obarvane z rumenimi pikami in ta dan ni bilo dobro sušiti perila v bližini čebelnjaka.

Čebele naredijo tudi pravo čistilno akcijo v panju. Iz njega znosijo vse odmrle čebele in počistijo vse, kar se je nabralo čez zimo. Nazaj pa prinesejo kapljico vode za lastno porabo in krmljenje zalege. Pod večer se življenje v panju umiri, čebele se zopet zberejo in čakajo na naslednje tople dni.

Kaj mora takrat narediti čebelar? Nič posebnega. Že prej je moral pred čebelnjakom očistiti sneg. Čebele, ki polete iz panja, zaslepi bleščanje snega, padejo vanj in tam zmrznejo. Zato je bolje pred čebelnjakom na par metrov širine očistiti sneg, ga posuti s senenim drobirjem ali z listjem. Čebele bodo sedale na listje, se napile vode in odhitele nazaj v panj. Vse to moramo pripraviti že prej.

Tistega dne, ko je prvi pomladanski izlet, pa mora čebelar ob čebelnjaku opazovati. Pridna in močna čebelja družina bo hitro očistila panj, čebele bodo mirno izletavale in se očistile. Bolna družina, ki ima nosečo, bo onečedila pročelja panjev z rumenimi packami, packe bodo tudi po bradi panja in po satovju. Se pa najde tudi nekaj panjev, kjer čebele ne izletavajo. Tam odpremo zadnja vratca in poslušamo. Če malo potrkamo po zadnjih vratcih, se bodo čebele odzvale z brenčanjem. Taki čebelji družini ne manjka nič, pač nima še potrebe, da bi prišla na plan. Marsikje pa na trkanje ni odziva. Tako čebelje gnezdo odpremo in pogledamo, če je čebelja družina čez zimo odmrla. V tem primeru panj zapremo, ga označimo in obvestimo veterinarja, da skupaj ugotovimo vzrok odmrta.

Konec meseca bodo zacveteli prvi zvončki in trobentice in čebele bodo v panje prinesle že prve koške cvetnega prahu. Naslednji mesec bo pa že pomlad.

Varčevalni načrt VIP + 100

Bernarda Dretnik, samostojna premoženjska svetovalka

Vstopili smo v leto 2009, ki bo za mnoge minilo v znamenju varčevanja. Kljub prihajajoči krizi, zaradi katere bomo morali nekoliko zategniti pasove, pa lahko še vedno živimo dobro in se nam ni potrebno odpovedati nekaterim razvadam. Nekateri opazujejo krizne čase s strahom, za nekatere pa so ti časi zgodovinske priložnosti. Priporočam vam, da vzamete naslednja leta kot priložnost, saj strahovi ne prinašajo nikakršnih koristi.

Izračuni so pokazali, da lahko z minimalno kontrolo izdatkov na mesec zmanjšate svoje stroške tudi za sto evrov in več. No, prav za takšne manjše zneske je družba za upravljanje KD skladi v sodelovanju z družbo Concorde Premoženjsko svetovanje pripravila varčevalni načrt VIP PLUS 100, ki vlagateljem omogoča dolgoročno varčevanje z rednimi vplačili v podsklade KD Krovnega sklada.

Namenjen je vsem tistim, ki se zavedate pomena varčevanja za prihodnost, recimo za šolanje otrok, za pokojnino, za nakup stanovanja ali zlato rezervo.

Prednosti varčevalnih načrtov sta sprotne plemenitene sredstev, ki pritekajo iz obročnega vplačevanja in manjše tveganje vstopa na trg v napačnem trenutku. Izkušnje kažejo, da je pri obročnem vplačevanju najbolje pozabiti na izbiranje »pravega« trenutka in investirati redno ne glede na to, ali je cena trenutno nizka ali visoka.

Prednost nakupa kakovostnih delnic po privlačnih nizkih cenah je rezultat finančne krize kot priložnost za dobro dolgoročno naložbo ter nižji odstotek vstopnih stroškov kot pri enkratnem vplačilu -- stroški se plačajo ob sklenitvi varčevalnega načrta za celotno varčevalno obdobje.

Kakršna koli že bo vaša odločitev, se zavedajte, da vaše pretekle odločitve določajo sedanjost, vaše sedanje odločitve pa vašo prihodnost.

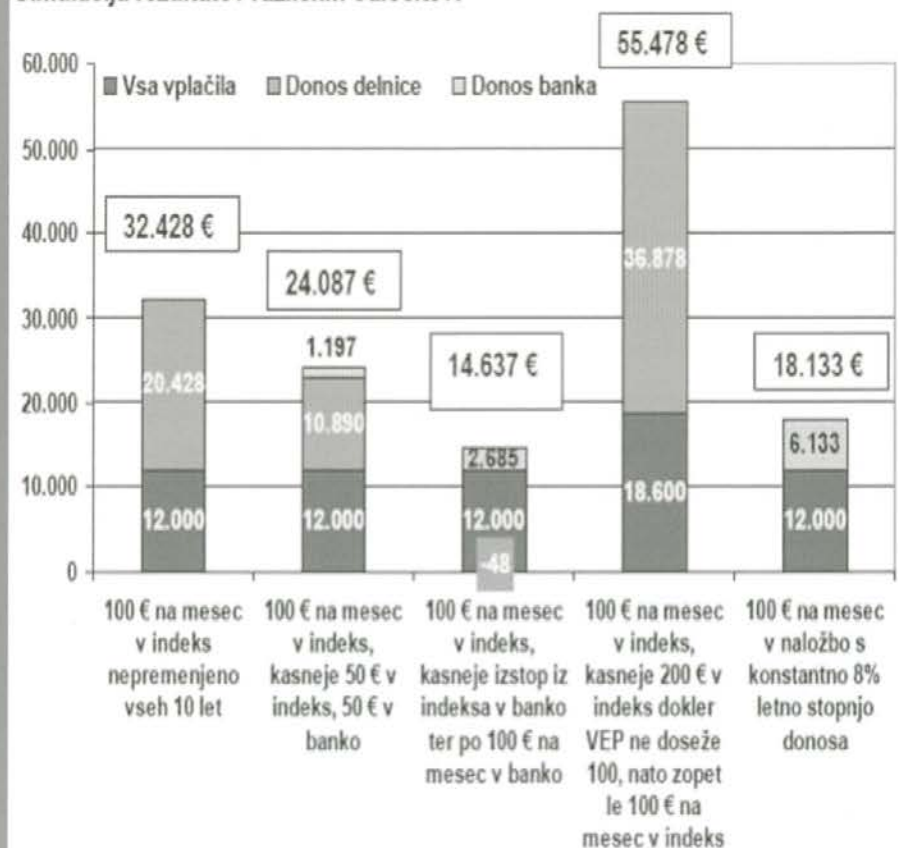
Prednosti, ki jih varčevalni načrt VIP + 100 prinaša vlagateljem:

- transparentnost stroškov,
- od pologa dalje brez stroškov v sklad do doseženega zneska izgradnega načrta,
- bonus za zvestobo (vedno lahko nazaj kupiš prej prodane točke brez vstopne provizije),
- zaključni bonus ob izpolnitvi dobe in vplačanih zneskov vam upravitelj vrne vstopno provizijo,
- bonus stroškov vstopne provizije, saj je cenejša, kot če bi jo sprotno obračunavali.

V času padanja indeksov na kapitalskih trgih se ljudje odzivajo bolj čustveno kot razumsko. Nepoznavanje zakonitosti finančnega trga pogosto pripelje celo do nepravilnih potez. Kratkoročna izguba na delniških trgih je boleča, vendar bodo tisti, ki bodo izkoristili izjemno nizka vrednotenja, na dolgi rok ustvarili zgodovinsko nadpovprečne donose. Takšnega mnenja je tudi najbogatejši zemljan, ki priporoča ljudem na osnovi svojih izkušenj: "Bodi prestrašen, ko so vsi okrog tebe pohlepni, in pohlepen le takrat, ko so vsi okrog tebe prestrašeni."

Naslednji graf prikazuje različne odločitve vlagateljev, pri vlaganju na delniške trge z rednimi mesečnimi zneski sedmi mesec po zlomu borznega indeksa.

Simulacija rezultatov različnih odločitev:

Vir: Bloomberg in KD Življenje. Izračun je informativne narave. Pri izračunu donosov v scenarijih je upoštevan nespremenjen devizni tečaj EUR/USD. Pri bančnih depozitih je upoštevana 4 % letna obrestna mera, čeprav povprečje 6M EURIBOR-a od uvedbe evra (1.1.1999) znaša le 3,4 %. Pri scenarijih je upoštevana točka odločitve ob koncu 7. meseca po zlomu, ko je sestavljeni indeks padel za 31,2 %. Prikazani donosi niso zagotovila za donose v prihodnosti.

Franc Založnik – „hudokoški olcar“

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž. gozdarstva,
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Bralcem Viharnika želim predstaviti upokojenega gozdnega delavca Franca Založnika, ki je sodeloval v študijskem krožku Hudokoški olcarji in živi v Hudem kotu ob meji s katastrsko občino Planina, ob cesti Vuhred Ribnica na Pohorju.

Franc Založnik se je rodil leta 1936. Ko je izpolnil 14 let, je začel delati v gozdu, kjer je delal tudi njegov oče. Prvi delovni dan si je zelo dobro zapomnil in še danes ve, da je to bilo 5. 5. 1951. leta. Z očetom sta delala pri mariborski »gozdni«. Naslednja njegova zaposlitev je bila v kamnolomu v Dornikovem pruhu v Hudem kotu. Leta 1957 je odšel za dve leti na odsluženje vojaške obveznosti.

Po vrnitvi je iskal zaposlitev in je dal prošnjo v kamnolom in na gozdarski obrat. Čeprav sta bili obe prošnji pozitivno rešeni, se je odločil za privatno delo. Izbral je delo v gozdu, ker je zaradi vsakodnevnega spreminjanja delovnega okolja zanimivejše. Pri delu v gozdu moraš tudi razmišljati. Biti moraš pazljiv, vedeti, kam boš drevo podrl, kam se boš pred njim umaknil. Delo v kamnolomu je enolično, zato se zanj Franc ni več odločil. Do leta 1964 je sekal in spravljaj les iz zasebnih in iz državnih gozdov. Za spravilo lesa je imel dva para volov. Sečnjo in

spravilo je izvajal za mariborski in za slovenjgraški del gozdarstva. Zelo kmalu si je nabavil motorno žago in je sečnjo izvajal z njeno pomočjo že od leta 1961. Ko si je osnoval družino, se je leta 1965 redno zaposlil kot gozdni delavec. Ženo Micko, rojeno Praportnik, je spoznal pri delu v kamnolomu, kjer sta nekaj časa delala skupaj. Micka je v kamnolomu delala dobrih pet let. Zanimivo je, da je bila v zgodovini kamnoloma v Hudem kotu edina ženska, ki je opravljala delo kamnoseka. Micki ni bil problem cepiti kock, oblikovati robnikov ... Ko se je poročila, se je posvetila družini in prekinila delo v »pruhu«.

Franc Založnik se je tako leta 1965 vključil v hudokoško skupino »olcarjev«. Prihod v skupino ni bil nič posebnega, ker je prišel med same dobre znance iz domačega okolja. Leta 1970 je pričel delati v orliški delovni skupini in na Orlici ostal do leta 1990, ko se je upokojil.

Spomini na delo gozdnega delavca so zelo pestri. Na delovišču jih je delalo več. Sprva, ko vsi še niso imeli motornih žag, so drevo z motorno žago podrl, klestili pa so ročno. Obvezno orodje gozdnega delavca so bili sekira, cepin in »širfar« (lupilnik). Leta 1965 so že nosili zaščitne čevlje in čelade. Na delo so hodili peš. Premagovali so velike razdalje.

Franc Založnik navaja prehojene kilometre od Bolfenka v Hudem kotu do Črnega vrha. Da niso vsak dan hodili tako daleč, so občasno prebivali v »škurnici« iz brun in skorje narejenem začasnem bivališču. Škurnico so si postavili na delovišču. Kuhali so si žgance, polento, mineštre, včasih so jedli tudi »konzerve«. Oče Franca Založnika, Bukovnik, je večkrat pripasel živino do »olcarske bajte«. Pomolzli so katero od krav in se tako oskrbeli s svežim mlekom.

Prehrana gozdnih delavcev je bila dokaj enolična. Malicali so kruh, svinjino. Meso je bilo večidel prekajeno, redkeje sveže. Ko je mesa zmanjkalo, so morali biti zadovoljni s slanino in z ocvirki. Pili so vodo, čaj in navadno kavo. Gozdni delavci so delali tudi ob sobotah. Če se je le dalo, so delali tudi v slabem vremenu, sicer so morali izpad ur nadoknaditi ob lepem vremenu. Družabnega življenja med gozdnimi delavci ni bilo prav veliko. Ob plačilnem dnevu so se malo povesečili v gostilni na Švičevi ravni. Rojstne dneve so redko obeležili, morda kdaj na Pungartu v Grmovškovem domu. Rokovo, ki je veljalo za praznik gozdnih delavcev, so obeležili. Lahko so si vzeli prost dan in se družili, so pa tudi ta izpad kasneje nadoknadili. Ob pogovoru o življenju in delu gozdnega delavca so se Francu Založniku utrnili spomini na različne dogodke. Nesreče pri delu so spremljale tudi njegovo delovno pot, ni pa bil sam, k sreči, nikoli resneje poškodovan.

Dobro se spominja udara strele na Črnem vrhu, kjer so sadili. V času malice se je razbesnela nevihta. Eden od delavcev je sadilno lopato prislonil k smreki, pod katero je čakal, da nevihta mine. Strela je udarila v lopato, sodelavca je vrglo po zraku 6 m daleč, kjer je obležal brez zavesti. Kar nekaj časa je bil po tem dogodku prisiljen ostati doma. Strela je v blažji obliki oplazila tudi druge gozdne delavce, ki so bili v bližini. Franc Založnik umirjeno preživlja upokojenske dni. Občasno vzame v roko »motorko« in podre kakšen »kubik« v Strdenovem gozdu. Pogosteje vzame v roko »šintlarco«, ko iz nacepljenih »muzelnov« cepi »šintle«. »Šintlne« je naučil cepiti tudi svoja dva sinova. Tudi pokrivanje z lesenimi cepljenimi deščicami jim gre dobro od rok.

Z ženo Micko pa ves čas spremljata dosežke svojih vnukov, še posebej smučarja Amadeja in tako jima tudi zimski dnevi zelo hitro minevajo.

Od leve v zadnji vrsti: Karel Marič, Rudolf Šmid, Albin Stramec in Milan Gosak
Spredej z leve: Peter Pušnik, delovodja Rado Kristan in Franc Založnik

Kovač Pepi, mojster podkovskega kovaštva

Franc Jurač

Foto: Franc Jurač

Na Koroškem je vse več ljubiteljev konj, ki so v zadnjem desetletju pričeli z vzrejo, predvsem zaradi rekreacijskega, pa tudi športnega jahanja. Tako je stara obrt, kovanje konjev, spet postala cenjena. Eden izmed poznanih kovačev na Koroškem je Jože Strmčnik, kovač Pepi, ki skrbi za prenekatero konjske noge. Obiskali smo ga in ga poprosili, da se predstavi. Tako je pričel pripovedovati:

»Rodil sem se 1. oktobra 1937 v kmečki družini na Legnu. Že kot mlad fant, ko sem se vračal iz šole, sem se rad ustavljal pri svojem stricu na Legnu, ki je koval razna orodja in podkopal konje. Že takrat sem imel željo, da ko odrastem, bom tudi jaz kovač. Po osnovni šoli sem si našel mesto v takratni kovačnici kmetijske zadruge v Šmartnem, kjer sem se izučil za splošnega in podkovnega kovača. Podkovski izpit sem opravil v Mariboru leta 1955.

Sodelujem tudi pri vsakoletnih prireditvah, kot sta srednjeveški dan v Slovenj Gradcu in furmanski praznik v Podgorju. Moj teren sega od Podpece v Črni na Koroškem do Mislinje. Poznajo me širom po Koroški, kjer sem še vedno aktiven v tem redkem poklicu. Priročna delavnica ob hiši v Šmartnu pri Slovenj Gradcu je polna podkovic, označenih z listki z imeni lastnikov in konj, čakajočih na naslednje podkovanje. Nimajo vsi konji enakih kopit in niti vseh štirih enako velikih. Nekateri imajo jahajo

deformirana kopita, drugi nepravilno hodijo, napake pa naj bi odpravil kovač. Poškodbe pri kovaških opravilih so lahko zelo nevarne, med neprijetnimi za kovača in tistega, ki konju drži nogo, pa lahko tudi razni udarci. Kovač se mora paziti udarcev, žival mora vedeti, kdo je nadrejen, vendar moraš to doseči z lepim ravnanjem, ne z grobstvo, pri čemer previdnost ni nikoli odveč. Zelo rad pristopim na pomoč konjenikom, da imajo dobro obute konje tudi takrat, ko jahajo na terenu. Zelo dobro sodelujem s konjeniki in jahači, jaz sem njihov, oni so moji, konji pa nas povezujejo. Če hočeš biti podkovski kovač, moraš imeti rad te plemenite živali. Svoj poklic opravljam več kot pol stoletja. Sodeloval sem tudi v raznih dramskih sekcijah, npr. v spevoigrki Kovačev študent, sem nastopal v vlogi starega kovača, in v gasilskih vrstah kot pionir in kot aktivni član že 60 let. Moj hobi je planinarjenje, tu se sprostim, nabere ponovnih moči za nadaljnje delo. V svojih zrelih letih še zelo rad podkujem konje. Na svoj kovaški poklic sem zelo ponosen. «

Kovač Pepi je spoštovan med koroškimi konjeniki. Želimo, da bi še dolgo skrbel za konjska kopita in morda tega naučil še koga, da bo ohranjal to plemenito staro obrt.

Slovensko gozdarsko smučarsko prvenstvo

Zdravko Miklašič, univ. dipl. inž. gozd.,
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

V soboto, 7. 2. 2009, je v Ribnici na Pohorju potekalo slovensko prvenstvo gozdarjev v smučanju. Srečanje gozdarjev smučarjev je tokrat organiziralo Podravsko gozdarsko društvo. Tekmovanje je potekalo v disciplinah veleslalom, tek na smučeh in dirka s pležuhi. Na tekmovanju so lahko nastopili člani gozdarskih društev, zaposleni v gozdarskih podjetjih, gozdarskih ustanovah in gozdarskih institucijah.

Člani Koroškega gozdarskega društva so med desetimi sodelujočimi ekipami zasedli odlično drugo mesto. Odsotnost nekaterih stalnih članov ekipe je botrovala izgubi zanesljivega prvega mesta.

Tekmovanje s pležuhi je bilo za večino tekmovalcev nepoznana, a zanimiva disciplina

Rezultati

Ekipno:

1. Kranjsko GD (540,79 točk)
2. Koroško GD (518,45 točk)
3. Podravsko GD (421,22 točk)

Rezultati članov Koroškega GD, ki so pripomogli k ekipnemu uspehu:

1. mesto – Franc Plesec – veleslalom, letnik 1953 in starejši (00:32:45)
2. mesto – Leopold Mori – veleslalom, letnik 1953 in starejši (00:34:00)
1. mesto – Bogdan Kutin – veleslalom, letnik 1954/1963 (00:33:09)
6. mesto – Zdravko Miklašič – veleslalom, letnik 1964 in mlajši (00:32:50)
1. mesto – Suzana Andrejč – tek
1. mesto – Hinko Andrejč – tek, letnik 1958 in starejši
4. mesto – Drago Pogorevc – tek, letnik 1958 in starejši
11. mesto – Robert Lenart – pležuh, moški

Lovsko vijuganje za Prežihov pokal na Ošvenu pod Ušljo goro

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Letošnje zime so veseli smučarji. Mati Narava nam je podarila veliko snega in omogočila pestro izbiro smučišč od nižinskih do višje ležečih. Marsikateri turni smučar pa se je podal po brezpotju skozi zasnežene gozdove. Med njimi so tudi lovci, ki v vseh letnih časih spremljajo dogajanja v svojem lovskem revirju.

Da so lovci zelo dobri smučarji, smo se lahko prepričali 31. januarja 2009 obiskovalci smučišča Ošven pod grebenom Uršlje gore. Pri stari lovski koči LD Prežihovo se je zbralo 52 lovcev smučarjev iz koroške regije in Zgornje Savinjske doline. Njihova starostna struktura je bila zelo pestra. Smučarsko znanje so preizkusili in se pomerili med sabo gibčni lovci vseh starostnih skupin. Lovci LD Prežihovo že vrsto let organizirajo smučarsko tekmovanje v spomin na Prežihovega Voranca - Lovra Kuharja, ki je v svojih literarnih delih zelo rad opisoval dogajanja in naravo na pobočjih Uršlje gore, kjer se razprostira lovišče LD Prežihovo. Tekmovanje so za Prežihov pokal organizirali lovci LD Prežihovo v presledkih že štirinajstič. V strokovno pomoč so jim bili smučarski strokovnjaki Smučarskega kluba Fužinar z Raven na Koroškem, ki so postavili progo in poskrbeli za do stotinke natančno meritev časa med smučarskimi vratci. Živahno je bilo med koli, zelo napeto po končanem tekmovanju, ko so tekmovalci in navijači čakali na težko pričakovano razglasitev rezultatov. To čast je imel starešina LD Prežihovo Anton Navodnik. Tekmovalci so dobili pokale za prva tri mesta posamezno po starostnih kategorijah in ekipno.

Starostna kategorija, mesto	Lovska družina	Čas (sekunde)
Nad 60 let (letniki do 1948)		
1. Drago Dretnik	LD Peca	35:11
2. Andrej Tretjak	LD Gradišče	35:82
3. Anton Navodnik	LD Prežihovo	40:04
Od 46 do 60 let (1949–1963)		
1. Srečko Skarlovnik	LD Bistra	31:59
2. Maks Skarlovnik	LD Bistra	32:34
3. Branko Gorza	LD Bistra	32:38
Od 31 do 45 let (1964–1978)		
1. Ahac Navodnik	LD Prežihovo	30:60
2. Mirko Kramer	LD Luče	30:88
3. Zdravko Miklašič	LD Mislinja	31:28
Do 30 let in mlajši (letnik 1979 in mlajši)		
1. Mitja Tasič	LD Bistra	31:52
2. Dejan Pešl	LD Prežihovo	32:82
3. Aljaž Domen	LD Bistra	33:00

Ekipno je 1. mesto dosegla LD Bistra, 2. mesto LD Prežihovo, 3. mesto LD Peca, 4. mesto LD Golavabuka in 5. mesto LD Muta. Vsem sodelujočim lovcem čestitam, pohvala pa tudi organizatorjem lovskega smučarskega spusta. Prijetno je bilo tudi po končani tekmi v lovski koči. Organizatorjem želim, da se naslednjega Prežihovega pokala udeleži še več lovcev iz vse Slovenije!

Spominska slovesnost pri sv. Neži na Koroškem Selovcu

Stanko Hovnik

Pri sv. Neži na Koroškem Selovcu je bila v nedeljo, 11. januarja, na kraju krutega poboja sedmih talcev, nad katerimi so se znesli policisti iz dravograjskih gestapovskih zaporov pred 64 leti, tradicionalna spominska slovesnost.

Udeležilo se je je okrog dvesto pohodnikov, med njimi svojci padlih, člani borčevskih organizacij, veterani in združenje Sever Koroške, predstavniki javnega življenja, krajani Dobrij in drugi. Vrednoti partizanskega boja, kot sta pogum in spoštovanje, danes in tudi v prihodnje še kako potrebujemo, je med

drugim poudaril slavnostni govornik župan Raven mag. Tomaž Ržen in dodal, da je bila odločitev za upor okupatorju v drugi svetovni vojni prava, za sodelovanje z okupatorjem pa napačna, saj je to razdrobilo slovenski narod. Pretresljivo zgodbo je povedala Ana Mlinarič, hči ubitega Gostenčnika. Na zadnji dan leta 1944 so njihovo kmetijo pod Uršljo goro, kjer so se običajno zadrževali »terenci«, obkolili gestapovci. V boju so padli štirje partizani, dom je bil požgan, preživele pa so napotili v Kotlje, kjer so mater z mlajšimi otroki ločili od moža in starejšega sina in ju zaprli v dravograjski gestapovski mučilnici. O njima ni bilo več sledu, družina pa je dobila namig, da sta padla kot žrtvi na Koroškem Selovcu. Ana se je odpravila na pot in v gozdu pri sv. Neži zagledala v okrvavljenem snegu prizore zverinsko pobitih, med njimi sta bila tudi njen oče in brat Ferdo. Teror okupatorja je bil zadnje mesece vojne tako hud, da se trupel nesrečnih talcev niso drznili pokopati, dokler tega niso storili aktivisti OF iz Kotelj. Med žrtvami so bili še

Grob in spomenik padlim na Koroškem Selovcu

sedemnajstletni kurir Andrej Kotnik, Alojz Kavtičnik, Pavel Stropnik, Kančev Jaka ter neznan partizan iz Zasavja. Kulturni program partizanskih in ljudskih pesmi ter koračnice so izvedli vaška godba Dobrije, učenci OŠ Juričevega Drejčka, recitator Aljaž Verhovnik in pevke Deteljice. Srečanje je organizirala ravenska borčevska organizacija, ki jo vodi Vera Horjak.

65-letnica ustanovitve Pohorske brigade XI. SNOUB Miloša Zidanška

Stanko Hovnik

Ob proslavi 65-letnice ustanovitve Pohorske ali Zidanškove brigade so se 4. 1. 2009 na Sv. Primožu na Pohorju zbrali borci, veterani vojne za Slovenijo 91, veterani združenja Sever, člani Združenja slovenskih častnikov, planinci in taborniki, člani ZB za vrednote NOB in domačini.

Ob spomeniku, posvečenemu devetim padlim borcem in dvema talcema, so govorniki pred okoli 250 zbranimi pohodniki, borci, domačini in drugimi obiskovalci tradicionalne proslave poudarili zgodovinsko ustanovitve Zidanškove brigade 8. januarja 1944 na Sv. Primožu.

Prvi komisar brigade Franta Komel, eden od šestih borcev te brigade, ki so se udeležili slovesnosti na Svetem Primožu, je izpostavil tudi željo po pravičnem in boljšem, svobodnem svetu. Na žalost se ta naša želja danes začenja spreminjati v nekaj, česar si nismo želeli. Nismo si želeli tako velikih socialnih razlik, negotovosti pri zaposlovanju, tega, da se ne bi mogli

učiti in študirati enakopravno. Država mora biti socialna država, da bi ljudje imeli dovolj dela, ampak tudi dovolj pravic, je današnje razmere z zgodovino povezal Komel.

Da je Zidanškova brigada neizbrisno prispevala k temu, da Slovenci danes živimo kot samostojni narod v samostojni državi, je poudaril Branko Nabernik, vuzeniški občinski svetnik. Ocenil je, da so se slovenski partizani bojevali za temeljne vrednote človekovega dostojanstva, ki so bile samoumevne, med njimi za enakopravnost vseh državljanov, pravico do lastnega jezika, pravico do dela in socialnega varstva in za varstvo drugih pravic, ki se danes ponovno postavljajo pod vprašaj.

Župan Vuzenice Miran Kus je izrazil ponos, da je kraj v njihovi občini

zaznamovan z zgodovinskimi vrednotami, zaradi katerih lahko danes smelo zrejo v prihodnost, in nas tudi spomnil, da je občina že leta 1997, ko so nekateri dvomili o teh vrednotah, brigadi podelila domicil.

Na Svetem Primožu je bila brigada ustanovljena in tam se je večkrat zadrževala, na območju okoliških kmetij pa je bilo veliko trdnih partizanskih postojank, med drugim sta tod nekaj časa delovali partizanska tehnika in šola. Slovesnost ob spomeniku prireja občina Vuzenica v sodelovanju z borci Zidanškove brigade pa tudi s planinskim društvom, s šolo in z vrtcem, ki to priložnost združijo s planinskim pohodom.

Po zaključku smo se zbrali v prostorih restavracije Sonje Pridigar v Vuzenici na tovariškem srečanju.

Zbor pred spomenikom

Na vaškem prazniku tudi vrtec

Nevenka Knez

»Še eno noč prespim, potem bom pa nastopal,« je hitel pripovedovati štiriletni Aleksej, ko se je v soboto zvečer spravljal v posteljo in od navdušenja kar ni mogel spati. Nestrpno je pričakoval nedeljsko prireditev ob vaškem prazniku, ko bo smel s svojimi vrstniki, s katerimi letos prvič obiskuje vrtec na Selah, končno pokazati, česa vse se je naučil.

Letos smo bili zaradi prvega nastopa naših malčkov še toliko bolj navdušeni nad programom. Sprva negotovi in s kančkom treme so v spremstvu vzgojiteljic prikorakali na oder, kjer so se hitro vživeli in razigrano prepevali ter recitali pesmice. Tu in tam smo v nabito polni dvorani lahko na katerem od obrazov ujeli tudi kakšno drobno solzico ganjenosti, ki je kot sonček pokukala v sicer oblačno nedeljsko popoldne.

O vrtcu na Selah sta kot o veliki pridobitvi za naš kraj spregovorila tudi župan MO SG in zdajšnji poslanec v parlamentu g. Matjaž Zanoškar ter predsednik VS Sele-Vrhe g. mag. Peter Pungartnik, ki sta podelila nagrade za najboljše spise na to temo. Prvo nagrado je prejela šestošolka Urška Svetina, katere spis smo tudi slišali.

S podelitvijo priznanj Vaške skupnosti smo se spomnili tistih, ki so se v preteklem letu najbolj trudili in pri razvoju prispevali v zakladnico našega kraja. Letos je priznanja prejelo Turistično društvo Murn, Aktiv RK Sele-Vrhe, g. Jurij in ga. Sonja Lahovnik ter g. Anton Hovnik.

Ostale »zvezde stalnice« prireditve so bili učenci OŠ Sele-Vrhe s svojimi mentorji, MPZ Ksaverja Meška, Milan Kamnik s spremljevalkami ter Bršljanke, v goste pa je s pesmijo na ustih k nam prišla družina Breznik.

Konec je bil kot vsako leto namenjen druženju krajanov in nastopajočih ob skromnem prigrizku, ki so ga za nas pripravile selske gospodinje.

Vse bi se končalo skoraj popolno, če noben pogled ne bi ujel žeblja na steni dvorane, ki je tako očitno opozarjal, da bi morala na tem mestu viseti Meškova podoba, čigar obletnico želimo s tovrstno prireditvijo tudi obeležiti. Morda se bomo spomnili nanj prihodnje leto.

Pevski zbor osnovnošolcev pod vodstvom učiteljice Janje Kresnik je že vajen tovrstnih nastopov.

Mali nadobudneži so korajžno prepevali

Bršljanke so s svojimi instrumenti »urezale eno po domače«.

Dvorana je pokala po šivih, zato je g. župan Matjaž Zanoškar predlagal njeno širitev; seveda ga držimo za besedo

Oblikovalec lesa izpod Raduhe

Alja Zorman, dipl. inž. gozd.

Eden tistih zasneženih dni je bil ko sva se z odkupovalcem Robijem Uršejem odpravila v Črno v Bistru, kjer prav na koncu te doline pod obronki Raduhe na nadmorski višini 1050 m leži kmetija Ratih. Če bi od tukaj nadaljevali pot po cesti mimo kmetije, bi nas ta vodila v Solčavo.

Družina pred hišo:

Jože, Mirjana z malo Pio, Silvester, pred njim vnuk Vid

Na kmetiji živi družina Kos. V hiši, ki tu stoji že od leta 1600 (zapis o starosti so našli na lesenem tramu), se je zamenjalo že veliko rodov. Zgodovina kmetije, ki je bila v zemljiško knjigo vpisana leta 1878, je bogata. Po pričevanju starejšega gospodarja Silvestra in njegove žene Erike Kos so se njihovi predniki preživljali z obdelovanjem zemlje, z oranjem. Hrano so si pridelali doma, kupovali so le olje in sladkor, saj zaradi velike oddaljenosti in slabih cestnih povezav v dolgih zimah, ki so bile tukaj hude, niso pogosto zahajali v dolino. Kmetija je bila že nekdanj bogata z gozdom, za spravilo lesa pa so uporabljali konjsko vprego.

Od 60 ha celotne površine imajo danes 20 ha obdelovalnih površin, namenjenih za krmo od 15 do 20 glav živine. Zaradi nadmorske višine so omejeni s številom živali, saj zaradi trajanja zimske odeje kasni rastna sezona. Glavni dohodek na kmetiji zatorej že od nekdanj predstavlja gozd, ki obsega preostalih 40 ha. Mlajši gospodar Jože Potočnik pove, da družina sama opravlja sekaška in negovalna dela v gozdu. S tem nadaljujejo družinsko tradicijo gospodarjenja z gozdom, ki se je v dolgi zgodovini kmetije vse od začetnega spravila lesa s konji tudi tehnično izpopolnila. Na kmetiji Ratih je bila v začetku devetdesetih let postavljena tudi prva gozdarska žičnica, proizvedena na Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec, namenjena spravilu lesa iz težje

dostopnih delov gozda. Ker se Jože zaveda, da je delo v gozdu, zlasti na izpostavljenih strmehjših predelih nevarno, je za delo opremljen s primerno gozdarsko opremo, opravljen pa ima tudi tečaj varnega dela z motorno žago. Posekan les že nekaj let uspešno prodaja Gozdnemu gospodarstvu Slovenj Gradec in pravi, da je s kupčijo zadovoljen. V družini je prisotna lovška tradicija, kar se opazi tudi v veži ob vstopu v hišo, kjer stene krasijo razne trofeje. Pozimi posebno skrb namenjajo hranjenju ptic, ki si zaradi obilice snega tod težje poiščejo hrano. Jožetova sopotnica Mirjana, domača hči, pripoveduje zgodbo, ki jo je slišala iz ust že umrle starejše sorodnice, da naj bi bil na njihovi kmetiji nekje v gozdu še iz časov vojne skrit zaklad. Da v družini cenijo bogato dediščino kmetije, opazim, ko Mirjana pokaže bogato okrašen steklen kozarec, ki naj bi bil še iz časov Franca Jožefa, ter pisano skodelico z naslikano podobo Črne, ki naj bi izviral nekje iz leta 1900.

Mladi gospodar Jože pravi, da je za preživetje na visokogorski kmetiji poleg dela potrebna vztrajnost. S sopotnico Mirjano imata sina Vida in hči Pio, katerima želita zagotoviti brezskrbno prihodnost, zato je Jože, ki je po poklicu lesarski tehnik, razvil dopolnilno dejavnost. Svojo spretnost za obdelovanje pohištvenga lesa, s katero se je pričel ukvarjati leta 1995, je nadgradil. Rezbarjenje in restavratorstvo sta bili njegovi skriti umetniški žilici, talenta, ki sta njegovim lesenim izdelkom pridala kakovost, originalnost, izvirnost ter mu omogočila ukvarjanje z bolj zahtevno tehniko oblikovanja lesa. Jože pravi, da ima sposobnost za obdelovanje verjetno prirojeno, saj so se s tovrstno dejavnostjo ukvarjali tudi njegov ded, praded ter bližji sorodnik po mamini strani Ani Šepul. Jože za oblikovanje najraje uporablja lipov les, saj je mehkejši in primernejši za

Jožetovi najpogostejši izdelki

Jože Potočnik s sovo v naravni velikosti

obdelovanje. Ideje črpa iz trenutnega navdiha, iz opazovanja narave, največ izdelkov pa naredi po naročilu in željah kupcev. Ob vprašanju, kakšne motive najraje izdeluje, se nasmehne in pravi, da so najpogostejši naročniki njegovih izdelkov cerkvene ustanove. Zadnje veliko naročilo je bilo ravno obnova lesenih kipov celotnega oltarja župnijske cerkve. Vendar osebno najraje izdeluje živalske motive, verjetno je to povezano z lovstvom. Manjši leseni kipci so izdelani iz enega kosa lesa, teh ima tudi vedno nekaj na zalogi, saj jih kdaj predstavlja in prodaja tudi na

Jože je ponosen na svojega orla

turističnih prireditvah v domačem kraju. Večje izdelke pa običajno izdeluje z lepljenjem več kosov lesa, ki jih nato obdela z motorno žago in finim orodjem v končni izdelek. Pri delu mu je v veliko pomoč Mirjana, ki gotove izdelke pobarva glede na želje naročnikov.

Jože pravi, da mu ostaja le malo prostega časa, zato največ izdelkov naredi v zimskem času, ko tudi narava počiva in je najmanj dela na kmetiji. Njegovi izdelki so cenjeni tudi v tujini, saj so unikatni, ročno izdelani, narejeni iz slovenskega lesa, zato se poleg prodaje na domačem trgu prodajajo tudi v sosednjo Avstrijo, Argentino in celo v daljno Avstralijo, kjer živijo Slovenci, ki želijo v svojem domu imeti košček domačega lesa.

3. licitacija vrednejših lesnih sortimentov v Sloveniji

Ida Robnik

Foto: Franc Jurač

V petek, 12. februarja, so organizatorji 3. licitacije vrednejših sortimentov Društvo lastnikov Mislinjske doline in Zveza lastnikov gozdov Slovenije ter Zavod za gozdove Slovenije uspešno zaključili zastavljen projekt. Kljub bojazni preteče gospodarske krize, ki se je tudi na področju trženja gozdnih lesnih proizvodov kazala ob koncu lanskega leta, je bilo za licitacijo izjemno zanimanje tako prodajalcev kot kupcev vrednejših sortimentov.

Na prizorišču se je trlo obiskovalcev

Ponudniki so letos pripeljali 824 hlodov oziroma 699,73 m³. Ponudbe je tako kot lani oddalo skupaj 20 ponudnikov, od tega 10 iz Slovenije, 7 iz Avstrije in 3 iz Nemčije. Najvišja cena za m³ hloda je bila dosežena za gorski javor, in sicer 3.530,00 evrov, na drugem mestu je bil oreh s 3.028,00 evri, za njima kostanj, češnja in brek. Za posamezni kos je najvišjo ceno prav tako dosegel gorski javor s .5572,40 evra, zavidljivo visoko ceno pa je dosegel hlod smreke s 3.368,32 evra za kos, ki je bil s 6,38 m³ tudi po volumnu največji hlod na licitaciji.

Kljub temu da je ostalo brez ponudbe 230 hlodov, pa so bile dosežene najvišje cene doslej.

Natančen ogled

Tretja licitacija vrednejših sortimentov lesa

Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline je s tesnim sodelovanjem z Zvezo lastnikov gozdov in Zavodom za gozdove organiziralo tretjo licitacijo vrednejših kosov lesa. Prejšnji dve licitaciji sta se odvijali na prostoru letališča v Turiški vasi, letos pa je prišlo do težav pri dogovoru o najemu zemljišča za prireditve, zato je bilo potrebno zadnji hip poiskati novo lokacijo. Tudi zaradi razumevanja Mestne občine Slovenj Gradec je prireditve lahko potekala na zemljišču poleg podjetja Nova oprema. Prireditelji so imeli nemalo težav tudi z vremenom. V dneh dovoza hlodovine je močno deževalo, pozneje pa je zapadel tudi sneg. Vse hlodovine, ki je bila pripeljana iz cele Slovenije, je bilo sedemsto kubičnih metrov ali 824 kosov. Kar dvakrat je bilo potrebno vse hlode očistiti snega. Vedeti namreč moramo, da gre tu za najkvalitetnejšo hlodovino in zainteresirani kupci želijo videti cel hlod. Če ugotovijo, da jim les ustreza, so zanj pripravljene ponuditi zelo visoko ceno. Vsak posamezni hlod je namreč oštevilčen in vpisan v katalog. Kupci si imajo seveda možnost les v miru ogledati in v zaprti ovojnici poslati ponudbo, kateri hlodi jih zanimajo in koliko so zanje pripravljeni odšteti. Hlod seveda dobi

Tiskovno konferenco ob dnevu odprtih vrat so vodili Jože Jeromec, Veronika Valentar in Milan Tretjak

tisti kupec, ki je zanj ponudil najvišjo ceno. Javno odpiranje ponudb je bilo 2. februarja v gostišču Murko. Prispelo je dvajset ovojnic s ponudbami. Resnično najkvalitetnejša hlodovina je tudi letos dosegala zelo visoke cene, celo višje od lanskih. Najvišjo ceno je dosegel gorski javor, in sicer 3.530 evrov, najdražji oreh je bil prodan za 3.028 evrov, kostanj za 928 evrov, češnja za 818 evrov. Posebej zanimiv je bil smrekov hlod, ki je imel pri dolžini devetih metrov kar 6,38 kubičnega

Hlod, vreden 5.572 evrov, ob njem Anton Ažnoh in Janko Ošlovnik

Dostava lesa je potekala v slabem vremenu

Eden od kupcev si ogleduje les

metra. Tudi ceno je dosegel sorazmerno visoko 528 evrov za kubični meter. 12. februarja je potekal dan odprtih vrat, kjer so bili rezultati predstavljeni širši javnosti. Zbrali so se številni obiskovalci iz cele Slovenije pa tudi iz sosednje Avstrije je avtobus pripeljal zamejske Slovence na ogled prireditve. V gostišču Murko je bila najprej tiskovna konferenca, kjer so novinarje seznanili z rezultati. Splošna ocena je bila, da se tudi na tem področju čuti vpliv recesije. Tudi zaradi tega je letos ostalo kar nekaj hlodov, za katere ni bila podana nobena ponudba. Kljub vsemu temu pa se izvedba licitacije ocenjuje kot uspešna in z njo kaže nadaljevati. Na samem prireditvenem prostoru pa so ob dnevu odprtih vrat obiskovalci lahko nabavili nov katalog z že vpisanimi doseženimi cenami za posamezni hlod. Veseli nas tudi dejstvo, da je bilo med obiskovalci veliko mladih iz raznih kmetijskih, lesarskih in gozdarskih šol.

S tem je bil dosežen tudi namen širše predstavitve najkvalitetnejšega lesa, ki ga imamo v Sloveniji kar precej, pa je v preteklosti mogoče kdaj bil porabljen celo za drva.

Jože Urbanc

Kronologija dosedanjih licitacij

Jože Jeromel

Cilji gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji so usmerjeni v gojenje kvalitetnih sortimentov, kajti v masovni proizvodnji lesa prav gotovo ne moremo konkurirati večjim evropskim državam, kot so Nemčija, Francija, skandinavske države in države nekdanje Sovjetske zveze.

Gojenje kvalitetnega lesa zahteva večja vlaganja v gozdove. Prav gotovo pa v preteklih letih nismo znali dovolj dobro tržiti vzgojene kvalitete lesa. Zaradi tega smo se v Društvu lastnikov gozdov Mislinjske doline odločili organizirati licitacijo teh vrednejših sortimentov po vzoru podobnih licitacij v Avstriji in Nemčiji.

Z licitacijami lesa se je začelo na avstrijskem Štajerskem. Ko smo lastniki gozdov in gozdarski strokovnjaki iz Slovenije obiskovali tamkajšnje licitacije, smo se bolj kot kakovosti lesnih sortimentov čudili doseženim prodajnim cenam. Ugotavljali pa smo tudi, da tako kvaliteten les ali pa celo še boljši vzgajamo tudi v naših gozdovih.

Največ poguma smo za organizacijo prve licitacije zbrali v Društvu lastnikov gozdov Mislinjske doline in k delu pritegnili še Zvezo lastnikov gozdov Slovenije, Zavod za gozdove Slovenije in Kmetijsko gozdarsko zbornico. Dragocene informacije za izvedbo prve licitacije smo pridobili od kolegov iz Deželne kmetijsko gozdarske zbornice iz Gradca.

Cilj, zaradi katerega smo začeli z organiziranjem licitacij, je, predvsem omogočiti lastniku gozda, da debela posebno dobre kvalitete ponudi širokemu krogu kupcev. Kupci lesa pa lahko s takšno koncentracijo ponudbe zmanjšajo

stroške nakupa in prevoza. S to posebno obliko trženja smo poskušali kvalitetnemu lesu pridobiti več pozornosti, v očeh lastnikov gozdov pa dati gojenju plemenitega lesa večjo vrednost. Z zadovoljstvom lahko ugotovim, da so na vseh treh do sedaj izvedenih licitacijah skupaj prodajali les lastniki iz vse Slovenije od Prekmurja do Notranjske, od Gorenjske do Bele Krajine. Odziv lastnikov gozdov je bil kljub nekaterim začetnim dvomom zelo dober. Na začetku smo ocenjevali, da bi bil velik uspeh pripeljati na licitacijo 500 hlodov, pa smo to številko že na prvi licitaciji skoraj dvakratno presegle.

Zelo dober je tudi odziv kupcev tako iz tujine kot iz Slovenije. Predvsem na prvih dveh licitacijah so se domači kupci s ponudbami zelo dobro kosali s tujimi. Rezultati letošnje licitacije za domače kupce niso tako dobri. Prav gotovo je k temu pripomogla splošna gospodarska kriza, ki se je tudi na področju trženja lesa kazala že v zadnjem četrletju lanskega leta.

Za lastnike lesa in organizatorje so bili že rezultati prve licitacije zelo dobri in so bili velika vzpodbuda za organizacijo naslednjih. Še boljši so bili rezultati druge licitacije, za tretjo pa ugotavljamo, da so rezultati zelo dobri pri najvišje doseženih cenah, saj je najdražji hlod dosegel ceno 3.530,00 evrov za m³ in je kar za 617,00 evrov presegel rekord iz leta 2008.

Nekoliko manj smo organizatorji zadovoljni s prodajo ne prav vrhunske (za razmere licitacije lahko rečemo povprečne) kvalitete, saj je ostalo pretežno v tem rangi neprodanih 230 hlodov. Lahko bi se strinjali z ugotovitvijo marsikaterega obiskovalca licitacije, da bi nekateri sortimenti, ki so dosegli zelo dobro ceno, še pred kratkim ali pa to zimo končali celo v peči. To pa pomeni, da brez dobrega poznavanja uporabe vrednosti lesa ne moremo določiti prave tržne vrednosti. Razumljivo je, da vsi sortimenti ne dosegajo vrtočglavih cen. Za nekatere lahko celo rečemo, da na licitacijo ne sodijo. Na začetku lastnikom gozdov nismo preprečevali, da so poleg svojih kakovostnih sortimentov pripeljali tudi kakšnega manj kakovostnega, saj smo na ta način lahko preverili, kakšne so sploh potrebe oziroma zahteve kupcev. Na letošnjo licitacijo pa smo se trudili pripeljati pretežno kvalitetno hlovovino, ki dosega nekajkrat višje cene od povprečnih tržnih cen.

Pri organizaciji letošnje tretje licitacije vrednejših lesnih sortimentov sta nam po naši oceni največ problemov povzročili menjava lokacije, ki se je zgodila v zadnjem hipu, in pa že prej omenjena gospodarska kriza. Kljub temu smo organizatorji zadovoljni in prepričani smo,

da bomo z organizacijo licitacije nadaljevali tudi v prihodnje in poskušali dosežati še boljše rezultate. Želel bi se zahvaliti vsem kolegom članom organizacijskega odbora in vsem članom Društva lastnikov gozdov, ki so pri izvedbi licitacije pomagali. Zahvala velja tudi Gozdnemu gospodarstvu Slovenj Gradec, ki nam vsako leto brezplačno prispeva podloge za hlode, Mestni občini Slovenj Gradec, Zavodu za gozdove Slovenije, KE Slovenj Gradec, Komunalnemu podjetju Slovenj Gradec in vsem tistim, ki nas podpirajo pri izvedbi tega zelo zahtevnega projekta, seveda z upanjem, da nam bodo v pomoč tudi v prihodnje.

Med pobudniki za tak način prodaje vrednejših sortimentov, ki jih imamo v Sloveniji ravno zaradi sonaravnega načina gospodarjenja v državnih in privatnih gozdovih, je bila Veronika Valentar

Z leve: Branko Nabernik, Jošt Jakša, direktor Zavoda za gozdove Slovenije in Milan Tretjak, vodja Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec. Milan Tretjak: »Slovensko gozdarstvo že več kot 50 let temelji na sonaravnem gospodarjenju z gozdovi, zato dosega nadpovprečne prirastke in izredno kvaliteto drevesnih vrst, medtem ko na drugi strani pri nas še ni razvite proizvodnje masivnega pohištva, lepljenih profilov in boljših izdelkov, ki bi potrebovali kvalitetno surovino, zato je način prodaje vrednejših sortimentov z licitacijo dobrodošel.«

Drago Sešel s svojo zalogo salam

Franc Jurač

Foto: Franc Jurač

Na kmetiji na Graški gori gospodari Drago Sešel že vrsto let. V poletnih dneh pridno dela na travnikih in njivah, ko pa zapade sneg, se pa posveti bolj zimskim opravilom, med katera uvrščamo tudi koline. Pri izdelavi salam je pravi strokovnjak, zato ima v dimnici vedno prostor tudi za koline sosedov in prijateljev.

Zaloge za zimo ne bo zmanjkalo

Franc Jurač

Foto: Franc Jurač

Na veliki pohorski kmetiji v Skomarju nad Zrečami sama skrbi za veliko kmetijo Pavla Hrovat. Med vsemi kmečkimi deli mora poskrbeti tudi za kurjavo. Za letošnjo hudo zimo si je pripravila dobro zalogo. Z domačimi drvmi vsak dan zakuri v krušni peči in zleze nanjo, če ima čas, in se dobro pregreje.

Stara obrt – pletenje košev

Franc Jurač

Foto: Franc Jurač

Nekoč so na naših kmetijah na veliko izdelovali koše, košare in druge drobne izdelke iz viter leske in drugih grmovnic ustrezne kvalitete. Iz otroških let pa to obrt obvlada še danes Justin Pogorelec s Tolstega vrha pri Mislinji. V teh zimskih dneh je napletel kar nekaj košev in jih razdelil svojim prijateljem. Te obrti se je Justin naučil od svoji prednikov, ki so znanje prenašali iz roda v rod.

Dobrodelni ples Lions kluba Slovenj Gradec

Hubert Dolinšek

V petek, 30. januarja 2009, je Lions klub Slovenj Gradec v hotelu na letališču v Turiški vasi priredil 13. dobrodelni ples. Udeležili smo se ga člani kluba s partnerji in gostje iz našega botrskega kluba Piramida iz Maribora. Naš gost je bil tudi guverner 129. distrikta za Slovenijo g. Boris Žnidarič. Prireditve so se udeležili tudi člani Lions klubov iz Pliberka, iz St. Paula in iz Deutschlandsberga, s katerimi imamo podpisane listine o sodelovanju.

Na prireditvi je predsednik našega kluba g. Dušan Krebl svečano podelil priznanja zaslužnim posameznikom. Predsednik slovenskega Lions distrikta g. Boris Žnidarič pa je odlikoval lanskega predsednika Lions kluba Slovenj Gradec g. Marjana Ternika. Izvedli smo tudi dražbo umetniških skulptur in slik, ki so nam jih podarili priznani umetniki: slikarja Milan Unkovič in Anton Repnik ter kiparja Andrej Grošelj in Mirko Bratuša.

Člani Lions kluba na plesišču; v ozadju ansambel »Šok«

Prireditev je lepo povezovala simpatična g. Špela Šavc. Na začetku našega druženja so pod vodstvom učiteljice Mateje Obojnik nastopili učenke in učenci najvišje ležeče slovenske osnovne šole z Javorja. Zapeli so tri pesmi in nam popestrili naš dobrodelni ples. Pripravili smo srečelov, za prijetno razpoloženje in ples pa nam je igrala ugledna glasbena skupina Šok iz Ljubljane.

Izkupiček od prireditve, tako kot vsako leto, tudi letos Lions klub Slovenj Gradec v celoti namenja najbolj pomoči potrebnim na območju Koroške.

Pevski zbor učencev OŠ Javorje

V imenu Lions kluba Slovenj Gradec se lepo zahvaljujem vsem udeležencem dobrodelnega plesa za njihove prispevke, vsem sponzorjem za denarne prispevke, umetnikom pa za podarjene umetnine. Zahvaljujemo se tudi učiteljici in nastopajočim učenkam in učencem Osnovne šole Javorje za lepo petje. Zahvala gre tudi našemu članu g. Marjanu Slemenšku, ki je predlagal in omogočil ta nastop.

Zbornik osnovne šole Ojstrica

Milena Cigler

Dne 2. 2. 2009, na svečnico torej, smo se v knjižnici Dravograd zbrali tisti, ki nas zanima zgodovina Osnovne šole Ojstrica in šolstva nasploh. Izšel je namreč zbornik omenjene šole.

Uvodne besede k zborniku so prispevali županja Občine Dravograd g. Marijana Cigala, avtor Franc Veršnik, pred upokojitvijo ravnatelj OŠ Dravograd, še prej pa učitelj na Ojstrici, v Šentjanžu in v Črnceh, ter Franček Lasbaher, upokojeni predstojnik Koroške enote slovenskega Zavoda za šolstvo.

Županja je v predgovoru navedla, da občina ne skopari z denarjem za šolstvo in da so rezultati vidni, zahvaljujoč tudi dobremu kadru, kateremu je zaupana mladež. Franček Lasbaher je zapisal, da je krajevna šolska zgodovina v občini doslej bila obravnavana na mnogih šolah Dravske in Mislinjske doline, manjkala je le OŠ Ojstrica, čeprav je ob 100-letnici OŠ Ojstrica Franc Veršnik izdal zbornik. Pričujoči zbornik je obširen, saj zajema tudi zgodovino osnovnega šolstva v Sloveniji, tudi ko je bila še del monarhij ali zvezne države ali ilirske province, skratka, najstarejše nastajanje šolstva je zastavljeno dovolj celovito, da lahko služi nadaljnjim obravnavam sestavnih šolskozgodovinskih enot.

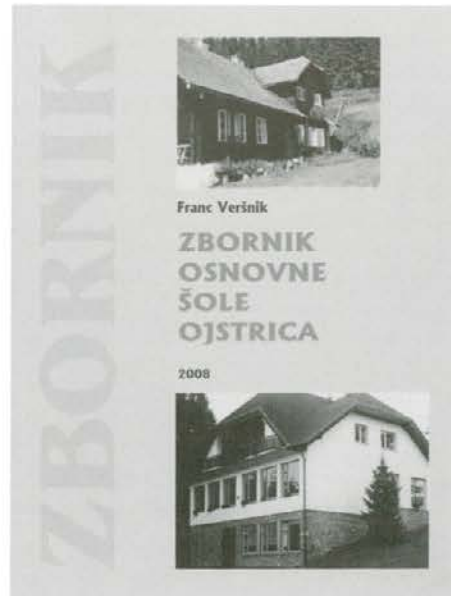
Ojstriška šola je najmlajša vzgojnoizobraževalna ustanova v občini. Previharila je 114 let z začetnimi 103 učenci, ki jih je učil le en učitelj. Na šoli se je v tem času zvrstilo 98 učiteljev, vključno 4 iz časa okupacije. Prvotna šola je bila lesena, brez elektrike, vode in dovozne poti. Starši so sprva na šolsko obveznost gledali z nezaupanjem, saj jim je šola jemala delovno silo – otroke.

V šolskem letu 2007/2008 je bilo na šoli 22 učencev s 3 razrednimi učiteljicami in s 3 učitelji, ki prihajajo učiti tuji jezik, biologijo in kemijo. Število učencev kaže na boleč pojav upadanja rojstev na tem lepem, a odmaknjenem obmejnem področju. V zadnjem času se je povečala skrb staršev in krajanov Ojstrice za obstoj šole, kar se je videlo ob uvajanju devetletke na Ojstrici.

Šola na Ojstrici ima svojo zgodovinsko zgodbo, svojo tradicijo, ki jo je potrjevala s svojim vzgojnoizobraževalnim in kulturnim poslanstvom in povezanostjo s krajem in z ljudmi. Danes ima dobre učne in

materialne pogoje za uspešno delo. S šolo so zadovoljni tako učenci in učitelji kakor tudi starši, kar dokazuje tudi skupinska slika ob zaključku pouka; ob pogledu na srečne obraze nas prevevajo optimizem, sreča in medsebojna povezanost.

Iz uvodnega prispevka "Zborniku na pot" avtorja Franca Veršnika.

Zbornik je založila Osnovna šola Neznanih talcev Dravograd, lektoriral Peter Macuh, oblikoval in tiskal Mirko Grešovnik, Tiskarstvo in knjigoveštvo Grešovnik, d. o. o.

Ivan Rus, Vino ni kri

Meseca februarja, natančneje 20. februarja 2009, je Ivan Rus iz Pameč

pri Slovenj Gradcu predstavil svojo knjigo *Vino ni kri*. Predstavitel je bila v Domu upokojencev v Slovenj Gradcu. Avtor je član Literarnega društva upokojencev v Slovenj Gradcu ter član LIKUS-a. Knjiga, ki je lično opremljena, sestoji iz več kratkih zgodbic, ki so predvsem avtobiografskega izvora. Knjigo je posvetil svojim vnucom in pokojnemu župniku, sosedu g. Jožetu Firštu.

Avtor se v zgodbah vrača na Ravne, takratni "Guštanj", kjer pozna vsako hišo in uličico, pa tudi vse jase z malinami in drugimi slastnimi sadeži. Opisuje svoje šolanje, srečanje z življenjsko družico, gradnjo hiše, vživetje v novi kraj, Pameče, ves čas pa se skozi spomine vrača v težavne in obenem srečne čase svoje mladosti k ljubljeni mami in k preudarnemu očetu. Srečno se je nastanil v Pamečah in tam spoznal župnika Jožeta. Spletlo se je prijateljstvo, katerega mu niti smrt ne more omajati. Ivan trdi, da je znal ta župnik dobro krmariti med državnimi in cerkvenimi zakoni in da je bil dober gospodarstvenik.

Poseben pečat je v njem pustila vojaščina v obmejnem kraju ob albanski meji. Avtor je videl, koliko gorja je nekaterim ljudem povzročil alkohol, in to je ponazoril z nekaj zgodbami.

Jože je bil poseben človek. Namesto "nobel" avta si je raje kupil traktor, imel je posebno veselje do kmetovanja in bil je tudi strasten ribič. Nekoč je opazil, da je skoraj vsa pesa na kupu v kleti obžrta ... Če vas zanima, zakaj, si le preberite Ivanovo zgodbo. Tako, natrosila sem nekaj drobtinic iz knjige.

Kulturi na poti

Milena J. Cigler

Kultura je tako pogosto rabljen izraz, da me je zanimalo, od kod izvira in kaj dejansko pomeni. Etimološki izvor besede navaja tri vire. Najstarejši je latinski »culture« in je prvotno pomenil poljedelstvo. Delno se izraz še vedno rabi v tej panogi, vendar nas zanima kultura v drugem pomenu.

Ta drugi pomen se ji je prilepil pozneje, z razvojem umetnosti. Dejanski pomen po etimologiji je izobraževanje, spoštovanje. Kultura je bila nekdanj panoga izbrancev, saj preprosto ljudstvo ni imelo ne pogojev ne časa za to, da bi kakor koli delovalo za dušni blagor ali duhovno rast.

Na gradovih plemičev, ki so imeli smisel za umetnost, so se zbirali popotni pevci, glasbeniki in pesniki in tam »gostovali«, dokler se jih gospoda ni naveličala. Potem so odšli naprej in poskušali drugje. Že takrat je bil njihov kruh trd, življenje pa zanimivo in pestro. Plemiči so prirejali tudi turnirje in tako je na Siciliji bavarski kralj Friderik prirejal turnirje v pisanju sonetov že v 14. stoletju.

Veliko delo na področju kulture so v srednjem veku in že prej opravili menihi, ki so po različnih samostanih prepisovali nabožne knjige. Razmah kulture sta prinesla iznajdba tiska in knjigoveštvo in svetla luč je zanjo posvetila z obdobjem razsvetljenstva.

Do konca druge svetovne vojne je kulturno delovanje še vedno bilo domena izbrancev, potem pa se je kultura selila in pronicala med ljudstvo. Prišlo je do poplave literature, vsako minuto nekdo v svetu izda knjigo, napiše sonato, poje arije, igra v gledališču, snema film, oblikuje kip, naslika sliko, naredi cvetlični aranžma, nariše risbo, načrtuje hišo, oblikuje umetni park ali povsem naravni vrt, napiše pesem in tako naprej in tako dalje. Umetnina je tudi lepa stavba in kvačkan prt, pa lepo oblikovan stol in skodela za juho. Kultura je torej danes nadgradnja gospodarstvu in vendar je še vedno slabše plačana. Še vedno težko preživi, kdor otepa kulturniški kruh in še vedno ne moreš preživeti samo od pesmi. Tega še Janez Menart ni mogel, ki je trdil, da se mu bolj splača v službi v založbi dvigati osem ur slušalko, kot tri mesece prevajati Vilonna.

Jaz pa sem prav vesela, da bom za tale sestavek dobila nekaj honorarja, saj pri nekaterih revijah ga sploh ne dobiš. Hvala, Viharnik!

Jezikovne drobtinice: France Prešeren

Marta Krejan, prof.

Nešteto krat sem že slišala vprašanje in tudi sama sem se že spraševala, zakaj so dnevi, ki jih nekomu posvetimo, v glavnem ravno na dan njegove smrti. Prešernov dan – 8. februar. Zakaj ne ob obletnici rojstva? Morda ob izidu kake knjige, če gre za literata? Odgovora nimam, če ga kdo morda pozna, naj nam, prosim, to pojasni. Kar me pa zares razjezi, je, ko marsikdaj najprej slišim (in včasih edino to), da je bil naš največji pesnik pijanec. Če je zgolj kak liter vina potreben, da napišeš venec sonetov, potem ga tistemu, ki ob Prešernu na to pomisli najprej, grem takoj kupit ... No, zagotovo pa Prešeren ni bil le prijazen doktor, ki je delil fige in pisal romantične pesmi, kar v glavnem prikazujejo učni načrti in skrbno obdelani in olepšani opisi literarne zgodovine. Vendarle smo prav vsi krvavi pod kožo.

Na spletnih straneh (http://www.preseren.net/slo/1_uvod.asp) sem našla zapis novinarja Boštjana Lajovica Mit o Prešernu, v katerem razmišlja ravno o tem. Res je, kar pravi g. Lajovic: »Podatkovna zbirka o dejanskem pesnikovem življenju je razmeroma skromna in nezanesljiva; eden pomembnejših virov so, recimo, spomini pesnikove hčere Ernestine, ki ji je bilo, ko je Prešeren umrl, komaj dobrih šest let. Ali pa spomini pesnikove najmlajše sestre Lenke, ki se je rodila leta 1811, ko je France že živel pri stricu na Kopanju in se pripravljaj na vpis na normalko v Ribnici, domov v Vrbo pa je prihajal le med počitnicami, pa še to ne prav pogosto. Tudi o pesnikovi zunanji podobi ne moremo objektivno soditi; ne obstaja niti en zanesljiv portret Franceta Prešerna. Številne upodobitve so nastale na osnovi opisov in pričevanj sodobnikov.« Res pa je tudi to, da niti ni tako pomembno, kakšen je bil in kako je živel, v vsakem primeru je briljanten in naš najboljši pesnik in njegove pesmi so tisto, zaradi česar praznujemo njegov dan. Ampak zakaj nismo za to izbrali raje 3. decembra?

Pevcu

Kdo zná
noč temno razjásnit, ki tare duha!
Kdo vé
kragulja odgnati, ki kljuje srce
od zora do mraka, od mraka do dné!
Kdo učí
izbrísat 'z spomina nekdanje dni,
brezup prihodnjih oduzét spred oči,
praznóti ubežáti, ki zdánje morí!
Kako
bit óčeš poet in ti pretežkó
je v prsih nosít al pekel, al nebo!
Stanu
se svojega spomni, trpi brez miru!

France Prešeren

Polžev galop

Zajezdíva polža,
odžagája mu rogove,
zalučája meduzo čez mangrove,
nestvarno za bogove.

Razjášíva in peš čez most,
da se onesvestí piggeon.
Počakaj! S prosilcem še vrisknem
loosi'n my religion.

Spotaknem se čez noč,
skozi potrošniško svetišče
padem na pokopališče.

Naj ti usedlam, ves skozlan,
ta sluzast dan.

Peter Gorenšek

Moja pot v Rim

Po pripovedovanju Marije Kompan zapisala hči Zlatka

Si lahko mislite, da sem se pri skoraj 85 letih odpravila na potovanje?! Nekega decembrskega dne pozvoni telefon. »Ali bi ti šla z mano v Rim?« je vprašal moj sin Drago. »V Rim?« sem se začudila. »To je zelo lepo, staro, večno mesto in imam

Levo Zlatka, desno mama Micka na Trgu sv. Petra

željo, da ga tudi ti vidiš, kajti jaz sem bil tam že desetkrat. Z nama bi šla tudi Zlatka, da bi ti pomagala in stregla.« »No, malo bom razmislila, pa ti bom odgovorila,« sem dejala.

Potem sem razmišljala ... Že pred petimi leti me je nagovarjal, pa nisem šla. Takrat sem bila stara 80 let. Bila sem še boljša kot zdaj, kajti z leti telo oslabi ... Pa sem si rekla: »Zakaj pa vendar ne bi šla? Počutim se dokaj dobro in nimam kaj izgubiti, le nekaj bom še doživela in videla.« Pa sem privolila.

Toda od takrat dalje sem se morala presneto boriti, da sem se usposobila za pot. Prva prepreka je bil prehlad, ki sem se ga s težavo znebila. Drugo je bilo vnetje noge in zaprtje črevesja, ki sta me pripeljala v bolnišnico, kjer sem bila 10 dni. Zdravniki in osebje so se zelo trudili, da bi me »pripravili« za na pot. Še dobro, da imamo prijatelje, ki so izrazili željo pri zdravnikih, da me usposobijo za pot v Rim. Imela sem občutek, da so bili ponosni, da bo šla takšna stara mati v Rim, zato so se zelo trudili okrog mene. Tudi to je šlo mimo in zdaj sem se začela pripravljati. Z vsem optimizmom sem se podala na pot ob spremstvu sina in hčerke.

V nedeljo dopoldne, 25. jan. 2009, je naju s hčerko Zlatko peljal moj zet Milan do sina Draga. Tam smo se še okrepčali in nato smo se odpeljali proti Trstu, kjer smo se vkrcali na letalo. Končno sem se namestila na svoj sedež na letalu in

čakala, kaj bo. Pa sem si mislila, če toliko ljudi potuje, bom pa že kako. Letalo je vzletelo. Zelo mirno je letelo. Ugotovila sem, da so se tudi letala posodobila, kajti pred tridesetimi leti, ko sem letela z njim v Skopje, me je tako treslo, da sem mislila, da bomo padli dol. To potovanje je bilo pa res prijetno in bil je miren pristanek. Avtobus nas je odpeljal do cilja, kjer smo dvignili prtljago, poiskali taksista in se odpeljali do hotela, kjer smo se namestili. Srečna sem bila, da sem se lahko namestila v lepo in toplo sobo, kjer sem se spočila po naporni poti.

Moj veliki dan v življenju, obisk bazilike sv. Petra v Vatikanu

Nikoli v življenju si nisem mislila, da bom kdaj obiskala Vatikan in baziliko sv. Petra. Tiho željo sem kdaj že imela, toda niti v sanjah si nisem predstavljala, da jo bom videla v živo in se po njej sprehajala. Pred vrati hotela nas je že čakal taksi, ki nas je odpeljal do postaje Termini, kjer smo šli na podzemno železnico. V podzemlje peljejo navadne in tekoče stopnice. Nisem pričakovala takšnega živčava v podzemlju, kot v kakšnem trgovskem centru, kjer so same izložbe s trgovinami. Po hodnikih pa kot v mravljišču. Poti se križajo, ljudje pa hitijo križem kražem kot mravlje. Moraš dobro gledati, da se pravilno usmeriš in ne izgubiš, kar se za mojega sina ni bati, saj je svetovni popotnik in je vaje takih poti. V vlak smo se s težavo stlačili, saj je bil že nabito poln. Nekje pri šesti postaji, Ottaviano, smo izstopili in prilezli iz podzemlja na površje. Tam smo zopet poklicali taksi, ki nas je pripeljal na sam Trg sv. Petra. Sonce je ravnokar obsijalo prelepo Michelangelovo kupolo s svojimi zlatimi žarki. Bil je, kot bi gledal pot v nebesa.

Kolosej

Po kratkem postanku smo se odpravili proti vhodu v stavbo. Najprej mimo varnostne službe, potem pa naprej proti vhodu bazilike. To je kar dolga pot, kajti Trg sv. Petra, ki je največje svetišče krščanstva, sprejme več tisoč ljudi, kadar je kakšen shod.

Prišli smo v notranjost. Najprej smo zagledali vrata, ki se odprejo samo ob svetih letih, vsakih 25 let, nato jih zaprejo in zazidajo do naslednjega svetega leta. Ko stopiš v notranjost, ostrmiš. Kakšne lepote, kako gromozansko velika reč! Vsak centimeter služi svojemu namenu. Vse je okrašeno s štukaturami in mozaiki, povsod so veličastni kipi, slike, neizmerno bogata dela. Sprehodili smo se in občudovali lepote zgodovinskega dela. Medtem se je v eni izmed kapel odvijala sv. maša in prisostvovala sem ji. Udeležila sem se tudi svetega obhajila. Med mašo sem molila za vse dobro, predvsem pa za zdrave.

Nima smisla, da opisujem vse te lepote, ker se jih z besedami ne da opisati. To moraš videti in doživeti. Ne morem si zamisliti, kakšne veličastne stvaritve so zgradili pred toliko leti, kajti sedanja bazilika, ki so jo začeli graditi leta 1503, je nastajala 176 let.

Nazadnje sem želela videti tudi grob nedavno umrlega zelo priljubljenega papeža Pavla II. Šli smo v podzemlje bazilike, imenovano Katakombe. V te peljejo stopnice ob glavnem stebru kupole. Videla sem njegov grob in ob njem zmolila molitev.

Na Trgu sv. Petra smo še občudovali lepote zunanosti stavb, ki se razprostirajo ob trgu, dva vodometna in veličasten 25-metrski Neronov obelisk. Na trgu so bile tudi zelo velike in lepe jaslice, kjer smo se še fotografirali, preden smo ga zapustili. V naslednjih dneh smo si ogledali še veliko rimskih znamenitosti.

Foro Romano

Zlatka, Drago in Micka pred Fontano di Trevi

Zakaj so na Koroškem taka krajevna imena

Dr. Franc Pečnik

Poimenovanje nečesa je tudi drzen prispevek zamolčane preteklosti. Naša krajevna imena lahko le ocenjujemo po času nastanka. Včasih imajo navdih germanskega vpliva ali pa so tuji izrazi po domače prikrojeni. Večina krajevnih imen je tvorjena iz narečnega izrazoslovja, ki se nanaša na okolje ali značilno dejavnost kraja. Velikokrat je težko izbrskati jedro poimenovanja kot izvirno osnovo nastanka, tako navajam primer poimenovanja buldožerja pri nastanku kamionske ceste na Pernicah – rekli so mu boltežar.

Krajevna imena so znak naše domovinske pripadnosti in tudi vir preteklosti, saj je naši domovini dolgo ukazovala tuja mati, zato jih ne smemo obravnavati površno. V marsikaterem kraju še velja pravilo: »Ko si hin, je le na britofu spomin.« Takšen britofski spomin je zavora ponosa na prednike. Otroci, oropani spomina, nimajo na kaj biti ponosni. Tale prispevek je poizkus ugotoviti nastanek imen na našem območju, vključujoč skromen del pokrajine.

TOPLA – Živinoreja je značilna za to območje, planota je izjemno bogata, posebej to ponazarja kmetija Končnik, kjer je sušenje krme vezano na težave zaradi podnebnih razmer, kar pa rešuje dvojni kozolec – toplar. Od tod izvira ime Topla.

KOPRIVNA – Kopriv v Koprivni ni. V času fevdov ali v času golosekov sta bila na tem kraju njiva in zbirališče lesa s krojenjem (kapp pomeni krojiti); če povežemo besedi, dobimo kapnjiva, Koprivna.

ČRNA – Delitev lesa je potekala na črni in beli les. Črni je vseboval smolo, ki je na koži puščala črne madeže. Po tej lastnosti so nastala tudi zemljepisna imena: Črna gora, Schwarzwald, Črni les, Črnivec itd. Naselje delavcev, ki so delali s takšnim lesom, so imenovali Črna, stanovalce pa Čerjani.

PUDGARSKO – Izpeljanka iz Podgorsko, kraj pod goro.

ŽERJAV – Ime izvira po rudniškem dvigalu, žerjavu.

MEŽICA – V rudniku svinca v Arnfelsu in

Pliberku ruda kopni, geologi in geodeti iščejo nova nahajališča rude. Na novo odkritem nahajališču postavijo stavbo za geodete Messhiša, od koder izvira krajevno ime Mežica.

POLENA – Povpraševanje po kurilnem materialu v topilnici je izredno. Kraj, kjer se zbirajo polena, je tudi ime naselja.

SELE – Mletje žitaric je imelo za območje pomembno vlogo, nastali so kraji Mlinarsko, Melle itd., najbrž ima kraj Sele osnovo v melje, po koroško »mele« (m gre v s).

DRAVOGRAD – Ob nastanku »gorca« (kar pomeni nasad trte – brajde), prevod Traubberg, iz tega Traberker. V času fevdov ob izlivu Ojstriškega potoka v Dravo nastanejo »kluže«, vodno akumulacijske pregrade za splavljen les s Košenjaka. Z železnico zraste naselje Meža, na otoku ob sotočju Meže in Drave pa rafinerija. Markantna lega naselja pod gradom pa preide v Dravograd.

ČRNEČE – Prej Jezerstein. Po goloseku pobočje hriba zarastejo borovnice, po koroško »črnic«. Od tod ime Črneče.

GORČE – Cesta v naselje vodi gor – čez. Od tukaj izvira ime Gorče.

LIBELIČE – Ime je sestavljenka – življenjski obroč (leifling, prstan), ki se podeli pod ljubezenskimi lipami (liebe), od tukaj ime Libeliče.

POLJANA – Območje, primerno za gojenje poljščin – poljana.

HOLMEC – Holm – grič.

PREVALJE – Pred postavitvijo železarne in topilnice fara. Odlagališče v spolzkih železarniških topilniških blokkih povzroča pri hoji padce, prevale in od tukaj ime Prevalje.

DOBJA VAS – Naselje, obkroženo z nasadom hrasta doba, zato se imenuje Dobja vas.

LEŠE – Odlagališče premogovnega pepela, »leš«, zato so Leše.

RAVNE – Prej Guštanj. Trd, obstojen kamen obdaja naselje (pegmatit), dober kamen Gut stein. Ravne izhajajo iz nemščine – Ebene.

KOTLJE – Naselje v kotu gore (Uršlja gora).

DOBRIJE – Zelenilo hrasta doba koristijo za krmo živine. Dob, ki se brije – Dobrije.

OJSTRICA – Vrh hriba ima podobo ostrice Ojstrica.

VIČ – Opazovalnica dogodkov za dravograjske tržane; »viš« – videti (tudi v Ljubljani).

GORIŠKI VRH – Obveščanje o bližajoči se nevarnosti z ognjem.

OTIŠKI VRH – Domačija kmetije Otišnik.

DOBRAVA – Gozdna površina na jezerski usedlini, porasla s hrastom dobom.

VRATA – Varna plovna pot za »flos« po Dravi. Voda je tukaj najgloblja.

GORTINA – Postojanka iz rimskih časov za varen prevoz železa z Mute v rimski imperij.

DRAVČE – Naselje preko Drave, »drav« – čez.

VELKA – Ostanek velike skale s Košenjaka v strugi Drave.

MUTA – Zgornja in spodnja cestninska postaja za »flos« in cestnino (maut – zapora).

PERNICE – Posestnik Perničnik oskrbuje »flosarje« s pernicami za okras klobukov (Pernica pri Mariboru).

MLAKE – Območje Mokrin.

RADLJE – Prej Maren berg – Marijin hrib. Sedaj nemški izvor: rad – kolo, po Radelpassu.

REMŠNIK – Naselje, nastalo zaradi izkopa svinca in modernizacije razreza, Remschnitt razrez na podlagi jermenice.

VIŽINGA – Usmerjati, po domače »vižati«, krmariti »flos«, zaradi krivine toka Drave (zgornja in spodnja – levo ali desno).

KAPLA – Kopa (Kapa) lesa, pripravljena za vžig – sporočilo.

VUHRED – V pristanu, kjer se je zbirala oblovina, so na bukovo desko evidentirali lastnike lesa; Buchbrett – Vuhred.

PODVELKA – Naselje pod veliko skalo v strugi Drave.

BREZNO – Vidna tektonska prelomnica Pohorje–Kozjak.

PAMEČE – Po lastniku Pavlu – Pavleče (cerkev sv. Pavla in Petra).

LEGEN – Ravnila iz lege, ravna preklada.

SLOVENJ GRADEC – Slovenska graščina.

DOBRAVA – Hrastov – dobov gozd.

TURIŠKA VAS – Polje turščice – koruze.

PODGORJE – Naselbina pod goro.

TOMAŠKA VAS – Posest Tomaža.

DOVŽE – Staja za molžo krav.

MISLINJA – Kombinirano ime; reka ob spremembi smeri odlaga smeti (mies), ki so porozne in slinijo, mis – ki slini, od tukaj ime Mislinja.

DOLIČ – Naselje pod prehodom pogorja, potrebno je dol iti (»it«), Dolič.

PODJUNA – Svetišče keltskega svetnika Juana (Juena).

To je le nekaj ugotovitev o tem, kako so pri nas nastajala krajevna imena. Uredništvo Viharnika in avtor članka naprošata bralce za pripombe in dodatke, ki bodo ugotovitve še obogatili. S tem bo stik neposreden (zaželen) in raziskovalen.

Varuh naših pravic

Marjan Čučejš

Ne mine dan, da človek ne bi slišal za kršenje človekovih pravic, pa naj bodo omenjeni otroci, upokojenci ali pa delovno sposobni ljudje. Nad vsemi naj bi bdel varuh človekovih pravic, le nad aktivnimi delavci pa poleg njega še sindikati. Res pa je, da nobenega od teh ne bi potrebovali, če bi bili spoštovani zakoni, ki jih v te namene sprejemajo parlamenti posameznih držav. To je le moje laično mnenje, saj kot preprost delavec, ki se je upokojil z nastopom demokracije v devetdesetih letih, drugače tudi razmišljati ne morem.

Med svojo delovno dobo sem poznal le privatnega mojstra, pri katerem sem se izučil, nato pa še razne šefe in direktorje pri državnih podjetjih. Ker sem bil bolj ubogljive sorte, sindikata nisem potreboval. Da obstaja, sem vedel le po odtegnjeni članarini ali po letnih občnih zborih in sindikalnih veselicah. Za ozimnico sem vedno poskrbel sam. To so bili lepi časi. Le en sindikat, ne pa toliko, kot jih je danes, ko jih niti naštetih ne znam. Država s takim številom teh organizacij je lahko srečna, saj se ji ni treba bati kake generalne stavke. Če stavkajo železničarji, gremo pa na avtobus! Če je zaprt Merkator, vse potrebno najdemo pri Hoferju. Če pri peku ne bo kruha, ga bomo dobili pa pri mesarju, ki prodaja tudi moko in mleko. Vse to zato, ker si tako številni sindikati med seboj konkurirajo in se vsak v svoji panogi bori le zase, drugih mu pa ni mar! Jaz sem pa zmotno mislil, da je delavec enak delavcu, pa naj je zdravnik, učitelj, pek ali pa kovač. Dokler si kdo s svojim znanjem in rokami služi kruh zase in preživetje svoje družine, bi moral biti enako obravnavan. Potrebe po toliko sindikatih torej ni. Pa saj ni mogoče, da bi bili delavci, včlanjeni v en sindikat, vredni več kot tisti v drugem? Vedno sem si predstavljal, da bi moral biti sindikalni voditelj le eden. Njegova zapoved bi veljala za vse. Še kirurgi bi morali pohiteti s šivanjem odprtih trebuškov, da bi se lahko čim prej pridružili sodelavcem pri demonstracijah za svoje pravice. Da bi bili protesti delavcev uspešnejši, bi bilo dovolj, da bi med sindikalnimi pogajanjimi ustavili elektrarne in izklopili daljnovode. Nikomur ne bi bilo treba protestirati na cesti. Delavci bi lahko konec pogajanj pričakali

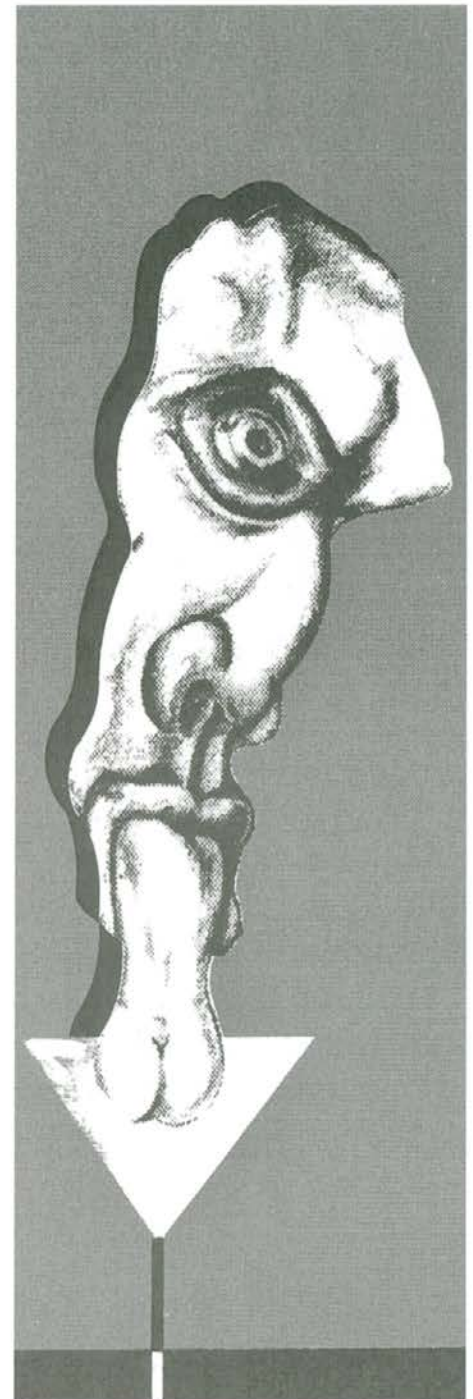
kar ob ustavljenih strojih, avtomobilisti brez goriva v svojih kabinah, ostali pa doma zaviti v odeje, če bi bila zima, ali pa v kakšni senci, če bi bilo prevroče. V takih pogojih bi bila pogajanja kar hitro končana. To so seveda le moje želje, ki pa ne bodo nikoli uresničene, tudi zaradi takih ljudi ne, kot sem jaz, ki se že samo ob besedi »štrajk« zdrznem. Nekaj razlike med delavci v nekdanjem režimu in današnja demokracijo pa le obstaja. Vkljub dejstvu, da so bile naše plače v razmerju ena proti štiri, so se nam zdele razlike prevelike in to smo lahko brez posledic tudi povedali. Ali si zaposleni to danes lahko privoščijo? Toda oporekati zna vsak, kdor pa zna uspešno oporekati delavcu, pa postane njegov šef. Tako je v verjetno v vseh režimih. Pa še nekaj je bilo značilno za tisti čas: če so delovne potrebe tako narekemale, je lahko delavec zaslužil celo več kot njegov direktor, pa ga zato niso preganjali ali mu dvignili normo. Vsaj pri nas na Gozdnem gospodarstvu v Slovenj Gradcu je bilo tako, da smo šoferji včasih zaslužili več kot naš direktor.

Tako stanje, kot je pri sindikatih, se pojavlja tudi pri varuhu človeških pravic. Poznam le dve vrsti ljudi – moške in ženske. In za te naj se bi zavzemal ta v demokraciji novo nastali institut. Pa se že pojavljajo vzporedni varuhi, kot so tisti za bolnikove pravice, za televizijske gledalce, za policiste, za zapornike itd. Že spet se ločujemo. Ali so lahko zdravemu človeku manj kršene pravice kot bolnemu ali policistu in zaporniku, če zanemarimo TV gledalca, ki si lahko pomaga sam, tako da ugasne televizor? Tudi tu je po mojem skromnem vedenju dovolj le vrhovni varuh za človekove pravice, ne pa da v vsej tej razcepljenosti še on postaja manjvreden! Vojaki že imajo svojega kurata, da jih lahko pred bojem odveže greha zaradi ubijanja sovražnikov, ki pa so ravno tako ljudje, le na drugi strani se borijo, morda za enake ali pa še bolj plemenite cilje ... Tudi zapornike obiskuje neke vrste duhovnik. Toda če bi k meni v celico prišel ta možakar, pa tako oblečen, kot je bil nedavno na neki TV oddaji, potem bi si mislil, da so mi podtaknili pajdaša, ki bo skušal od mene zvedeti to, kar sem jim sam ob zaslišanju zamolčal. Ko je v družbi prepeval Sveto noč, nisem vedel, ali se norčuje iz vernikov ali iz nevernikov. Samo zato sem ga prej imenoval za »neke vrste duhovnika« in ne zato, ker lepo pleše in poje. Kriv pa ni on, ampak moja starokopitnost, ki te novosti ne zna sprejeti in razumeti.

Ali veste kaj so mobing, šikaniranje in maltretiranje? Jaz ne vem, zato ker te tuje besede še računalnik rdeče podčrta! Pa jih

zelo pogosto slišimo od udeležencev raznih omizij na TV in radiu. Če ne poznajo slovenskih besed, kot so zaničevanje, omalovaževanje ali trpinčenje, pa naj to povedo tako kot mi, ki temu pojavu preprosto rečemo: »Zajebancija na delovnem mestu, v šoli in še kje!«

Naj ombudsman (če veste, kdo je to) šikanira, maltretira in vrši mobing na vse nepotrebne tujke, naj bodo izrečene ali napisane kjer koli, in namesto njih uporabljaj besede, ki jih bomo razumeli vsi. Še raje pa bi videl, da to stori slovenski varuh človekovih pravic. To ime sicer ne zveni tako učeno, ampak je vsaj meni bolj všeč kot ombudsman.

Majda Ravnikar

Naslednji odlomek je iz knjige *Majde Ravnikar Koroška, moj mali veliki svet*, ki bo kmalu izšla. V njej boste našli njene spomine na obdobje v Črni, ko je bilo profesionalno smučanje še v povojih, kasneje pa je zahvaljujoč požrtvovalnim posameznikom in podpori krajanov preraslo v dominantno športno panogo v kraju, iz katere izhajajo imena vrhunskih smučark in smučarjev domačinov. Avtorica se je dotaknila tudi nekaterih drugih dogajanj, ki so ji ostala v spominu in so vredna zapisa in bodo gotovo del zgodovinskega arhiva o Črni in njenih prebivalcih v določenem obdobju.

Urednica

O Uršlji gori in smučarski tekmi na njej

Majda Ravnikar

Proti koncu zime so nekoč koroški smučarski klubi vsako leto prirejali tekme na gorskih vrhovih na Smrekovcu, Peci in na Uršlji gori. Te tekme so bile vselej posebno doživetje in so pomenile pravi podvig tako za organizatorje kot za tekmovalce. Organizatorji so pripravljale tekmovalne proge morali poslati na delo že nekaj dni pred samo tekmo, saj so progo teptali in utrjevali »peš«. Najtežje je bilo zanje, kadar je sneg sproti naletaval in jim iz dneva v dan zametaval in uničeval že pripravljeno progo. No, še huje je bilo, kadar se je sneženju pridružil hud veter in je premetaval in premikal kar cele kupe snega ter povzročal zamete in pogosto tako še bolj uničeval njihovo delo, že pripravljeno tekmovalno progo.

Tudi smučarjem tekmovalcem ni bilo lahko, morali smo se namreč povzpeti na goro. Z nahrbtnikom in s smučmi na

ramah smo težko otovorjeni ure in ure gazili globok sneg vse do planinske kočice, kjer smo se spočili in običajno prespali, tekma pa je bila potem izvedena naslednjega dne, in to na progi, ki se je vila prav z vrha gore.

Prav rada se spomnim smučarske tekme z vrha 1699 metrov visoke Uršlje gore, ki sem se je udeležila pozimi leta 1964. Ker Uršlja gora sodi med lažje dostopne planinske cilje in je pot nanjo, čeravno strma in naporna, vendarle krajša od tiste na Smrekovec ali na Peco, smo tedaj kar v enem dnevu opravili vzpon na vrh, »odsmučali« tekmo in se vrnili v dolino. Ob mislih na tisto smučarsko tekmo z Uršlje gore se vselej najprej spomnim na več metrov debelo snežno odejo, ki je pokrivala to mogočno goro. Še ko se dandanes v poletnem času vzpenjam nanjo, se mi v mislih vselej odvrti slika debele snežne beline, ki sem jo tedaj doživljala.

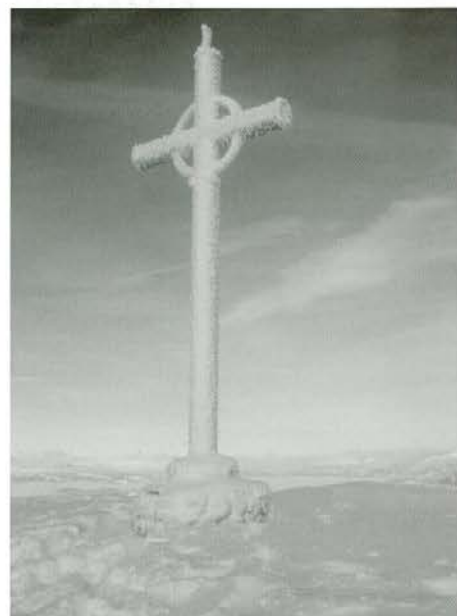
Dostop na Uršljo je možen iz več smeri, a za Črnjane je najbližja pot nanjo iz Žerjava oziroma iz Jazbine. Kadar je bila na tej gori smučarska tekma, pa smo se tekmovalci iz Mežiške doline, med njimi tudi Črnjani, na goro odpravili z Raven, saj je bil za tekmovalce organiziran prevoz do »Smučkočice«, s čimer smo si malo skrajšali naporno hojo po snegu. Od tam naprej smo se otovorjeni z vso opremo peš odpravili proti vrhu gore. Drug za drugim smo stopali po ozki snežni gazi, šli mimo Naravskih Ledin in se od tam naprej vzpenjali po vse strmejši, vijugasti gazi, ki nas je vodila skozi gosto zaraščen gozd proti vrhu gore, kjer nas je čakala strma tekmovalna proga, speljana skoraj neposredno s samega vrha.

Malo pred samim vrhom pot zapusti gozd in svet postane položnejši, vodi po gorskih travnikih, sredi katerih se šopirijo skalnate gmote in je grmičevja bolj malo. Tedaj sem se prvič vzpenjala na Uršljo in zato poti sploh nisem poznala. Oprtana s smučmi, z nahrbtnikom in s smučarskimi palicami sem hodila v koloni z ostalimi ter vse težje prestavljala noge in vse bolj sopihala. Ko smo tedaj, vsi že kar precej utrujeni, zapustili gozd in začeli hoditi po tistem položnejšem delu, sem si pošteno oddahnila ob misli, da je konec napornega vzpenjanja in hoje v strmino po ozki gazi ob tempu, ki ga narekuje skupina. Pričakovala sem, da bom gotovo kaj kmalu zagledala planinsko kočico in bo mojega trpljenja konec. Ampak ne, še kar naprej smo morali gaziti in zdelo se mi je, da snežni planjavi pred mano kar ni videti konca. Dan je bil lep in jasen, mraza zaradi gibanja sploh nisem čutila, a tudi lepote narave se tedaj zaradi utrujenosti

nisem kaj prida zavedala. Vse bolj naveličana sem postajala in tedaj se mi je ob zadnjem grebenčku, s katerega se potem spustiš v kotanjasto ravnino med cerkvijo in planinsko kočico, končno le izrisal pogled na obrise oddajnika in cerkvenega stolpa ter dela cerkvene stavbe in tako rekoč le na streho planinske kočice. Prišli smo na cilj! In šele ob pogledu na stavbo pred sabo sem se zavedla tega, po kakšni debeli snežni odeji hodim. Prav šokiral me je pogled na planinsko kočico, ki je bila vsa zametena v snegu. K vratom za vstop v kočico je skozi sneg vodila potka, ki je bila videti kot kak rov. Skoraj skrita je bila pod nekaj metrov globoko snežno odejo. Sneg je segal vse do sredine oken prvega nadstropja kočice!

V koči smo se vsi najprej okrepčali z malico in s čajem, potem so nam razdelili tekmovalne številke in nato smo se odpravili na start. Proga se je vila tako rekoč od stolpa oddajnika navzdol. Bila je dokaj ozka in strma, vendar dobro pripravljena in večina nas je zadovoljivo opravila svojo nalogo. Ker je bilo vreme lepo in jasno, je bila tekmovalna vožnja pravi užitek. In še večji užitek je bila kasneje vožnja navzdol, ko smo se na smučeh odpeljali nazaj v dolino, proti domu.

Vedno znova, ko se poleti povzpnem na Uršljo in potem ob čajku in malici zadovoljno sedim pred kočico ter si jo ogledujem, se spomnim prizora, kako sem tedaj zagledala kočico vso zakopano v debelo snežno odejo. Gledam okna prvega nadstropja ter si skušam predstavljati, kako globok je moral biti tedaj sneg in koliko metrov se ga na tej gori pozimi lahko nakopiči, da potem debela snežna odeja obleži še daleč v

Na vrhu

Blizu koč

pomlad, vse do maja. In vselej se mi zdi skoraj neverjetno, da smo z vrha te gore po tistem debelem snegu celo smučali, tekmovali!

Uršlja gora je vsekakor v vsakem letnem času vredna obiska in sama se rada vračam nanjo, a zdaj le še v toplejšem obdobju leta. Že zaradi njene izjemne lege, saj v lepem vremenu s svojega vrha ponuja prečudovite razglede na mojo Koroško, na Mežiško, Mislinjsko, Šaleško in Dravsko dolino, na doline, obrobljene s prekrasnim vencem, stkanim iz pobočij Pohorja, Paškega Kozjaka, Mozirske planine, Raduše, Olševe in Pece in z malo oddaljenejšimi gorami, kot sta Svinja in Golica, v ozadju pa se košati še mogočna kulisa, v kateri se nizajo obrisi Kamniških Alp, Julijcev in celo Visokih Tur z Grossglocknerjem. Uršlja gora, ta edina slovenska gora z ženskim imenom, se ponosno dviga sredi koroških nižin in ji ne pravijo brez razloga, da je lepota sredi koroških krajev. Kot žensko goro jo gotovo označujejo zaradi imena, ki ga nosi po cerkvi svete Uršule, a zaradi njene gole kape jo imenujejo tudi Plešivec. Skoraj na samem vrhu stoji televizijski oddajnik, nekaj metrov nižje planinska koč in njej nasproti cerkev sv. Uršule, ki je najvišje ležeča cerkev v Sloveniji. Triglavska kapela je sicer postavljena še višje, a se po velikosti ne more primerjati z visokogorsko katedralo, kakor bi tudi lahko imenovali cerkev sv. Uršule.

O sv. Uršuli se je spletla koroška narodna pripovedka, ki pripoveduje, da se ji je na jelenovem pašniku udrta noga v skalo in v njej je ostala vdolbina. Vanjo menda romarji še dandanes »vtikajo« noge v prepričanju, da jih potem nikoli več ne bodo bolele. In pravijo, da ni Korošca, ki ne bi vsaj enkrat vtaknil noge v Uršulino stopinjo v skali in se na ta ali oni način priporočil svetnici, ki je uslišala že toliko božjepotnikov. No, tako pravi mit. Sama te vdolbine še nisem testirala.

Izgradnjo te gorske katedrale je vzpodbudilo nemirno 16. stoletje. Zgodovina pripoveduje, da se je davnega leta 1570 na kmetiji Florjana Plešivčnika zbralo pet gospodarjev kmetij s pobočij

Plešivca. Dogovorili so se, da bodo na Gori sezidali tak božji hram, da v sedmih okoliških deželah ne bo tako velike cerkve na taki višini. Rekli so, da petih reči pod plaščem sv. Uršule nikoli ne manjka: dobrotljivosti, kruha, mošta, volne in »ta prave« krščanske vere. V tistih dneh je vladala v naših krajih velika zmeda. Po mestih se je širila nova vera, protestantizem. Oklenili so se je tudi slovenjegraški »purgarji«. Da bi se vrnili stari časi, so se tako tedaj tisti trdni kmetje obrnili k sveti Uršuli in ji začeli zidati cerkev. In tako so to gorsko katedralo postavili s svojimi rokami in s svojim znanjem. 18. avgusta 1602 jo je posvetil ljubljanski škof, gospod Tomaž Hren. V škofijskem arhivu v Mariboru hranijo nekakšno spominsko knjigo gradnje, ki jo je z lastnoročnimi vpisi leta 1599 »odprl« prav gospod Hren, in sicer z življenjskim geslom: Teret labor? Aspice premium! (Se bojiš truda? Poglej na plačilo!) Z leti je stavbo že zelo načel zob časa, a danes nas na Gori pozdravlja obnovljena cerkev. Vsa bela se sveti, kakor da bi jo sezidali pred nekaj leti. Njena notranjščina je bolj skromna, kot je bila v Hrenovih časih. Vlaga in viharji, tudi zgodovinski, so marsikaj uničili, a v baročnem oltarju romarja še danes pozdravlja sv. Uršula, ki ima pod svojim plaščem vseh pet dobrih reči in enajst tisoč devic, kolikor jih je prepisovanje knjig v davnih časih pomotoma pripisalo.

V zvezi z Uršljo goro ter ljudmi teh krajev je omembe vredna še ena zanimivost, ki je v slovenskem prostoru znana le redkim. V tem pogorju so korenine Hermana Potočnika Noordunga, prvega načrtovalca vesoljskih poletov. Na že zdavnaj opuščeni kmetiji na Potoškem je

nekoč stala domačija Potočnik, po domače Potoško. Na njej se je rodil Jožef Potočnik, oče Hermana Potočnika, znanega pod psevdonimom Hermann Noordung, ki je živel v letih 1892 do 1929. Bil je slovenski raketni inženir in častnik avstro-ogrske vojske. V svojem kratkem življenju je bil izjemno ustvarjalen. Potočnik je izumitelj geostacionarnega umetnega satelita in avtor znamenite knjige *Das Problem der Befahrung des Weltraums* ali *Problem vožnje v vesolju*, ki velja za eno ključnih del pionirske astronautike. V njej je Herman Potočnik združil do tedaj znana izhodišča za vesoljske polete in jih dopolnil s presenetljivimi, izvirnimi rešitvami, ki omogočajo polet človeka v vesolje. Potočnik je v knjigi opisal načrt za prodor v vesolje, vključujoč bivanje človeka v tem nevarnem in takrat neraziskanem okolju. Do podrobnosti si je zamislil vesoljsko postajo s posadko in jo postavil v geostacionarno orbito. S svojimi številnimi idejami je Potočnik postal eden od utemeljiteljev astronautike. Njegova knjiga je vplivala na nemški krog raketnih tehnikov, kot je Werner von Braun, in najbrž tudi na ruskega s Sergejem Koroljovim na čelu. Herman Potočnik je izid svoje knjige žal komaj pri svojih 36 letih dočakal na smrtni postelji. V slovenskem prevodu smo to delo dobili šele leta 1986. V Vitanju, od koder izhaja rod Hermanove mame Minke in kjer je Herman Potočnik preživel nekaj otroških let, so se septembra 2006 poklonili njegovemu spominu s tem, da so pionirju astronautike tam odprli spominsko središče.

Vrh s sv. Uršulo, koč in TV stolpom

Alenka Horvat

1943-2009

Opešalo je veliko srce, ki je z ljubeznijo utripalo za družino, za pedagoško delo v šoli in za ljubiteljsko kulturno ustvarjanje in poustvarjanje. Alenka Horvat je po hudi bolezni v 66. letu starosti zapustila moža, sina in vnuke, ki jih je imela srčno rada in je zanje živela. Pedagoški delavci in kulturni animatorji pa smo izgubili Alenko, ki je imela nenavadno moč in je izžarevala v delu do zadnjih moči. Nikoli ni bežala stran, drugam, kjer bi bilo lažje, pa bi lahko.

V sneženi sredi, 28. januarja 2009, se je na mestnem pokopališču od nje poslovila velika množica Slovenjgradčanov, sosedov, sodelavcev, prijateljev in predstavnikov kulturnih društev.

Alenka Horvat se je rodila sredi vojne vihre leta 1943 Pavli, pogumni aktivistki OF, in organizatorju odpora, partizanu Slavku Gamsu - Branku iz Šmartna, ki je skoraj tik pred osvoboditvijo nesrečno padel na Selah pod Uršljo goro. Alenka se v otroškem vozičku še ni zavedala velike nevarnosti, ko jo je mama iz Meškove ulice večkrat peljala v Stari trg in skrivno partizansko literaturo in še kaj. Mama Pavla se spominja: »Nisem razmišljala, da bi se lahko kaj zgodilo. Patulja gestapovcev me pri tem prevažanju na srečo ni ujela.« Alenka je do konca vojne večkrat menjala dobre skrbnike, ker je bila mama na zaslišanjih in v zaporih. Zaradi teh trpkih spoznanj ji je bila pozneje družina resnično sveta stvar, kot je povedal ob slovesu njen sin Andrej.

Po maturi na gimnaziji na Ravnah na Koroškem je diplomirala na Višji pedagoški šoli v Ljubljani. Kot dokumentaristka je najprej delala v Koroškem pokrajinskem muzeju, zatem je poučevala slovenščino in angleški jezik v osnovni šoli Mislinja. Od leta 1972 do upokojitve je poučevala na Prvi osnovni šoli, bila pomočnica ravnateljice, pozneje je učila še na Drugi osnovni šoli.

»Po prihodu v Slovenj Gradec sem se kmalu znašla sredi otroškega ustvarjalnega in poustvarjalnega živčava ter programov in krožkov: šolski radio, novinarski, raziskovalni in recitacijski krožek, šolsko glasilo. Sledile so še drugačne dolžnosti: šolske in druge proslave, članstvo v različnih žirijah in odborih, lektorsko delo itd. Prevzeli sta me mladostna neugnanost in pripravljenost krožkarjev doseči zastavljene cilje.« (Tone Turičnik: Pogovori, 2004, str. 69)

Ob slovesu na pokopališču na Barbari na Prevaljah je nekdanja ravnateljica Viktorija Rubin med drugimi povedala: »Z bogatim pedagoškim znanjem in s srčnostjo si se razdajala številnim generacijam in jim odkrivala lepote materne jezika. Bila si vzor učiteljice in spoštovana sodelavka v kolektivu in kraju. Nobena naloga ti ni bila pretežka.« Ob 90. obletnici rojstva in 20. obletnici smrti pisateljice in odvetnice dr. Ljube Prenner sta leta 1996 Brigita Rapuc in Alenka Horvat pripravili razstavo, nato je izšla še knjižna edicija.

Alenka Horvat je opravljala številne funkcije v kulturnih društvih in organizacijah. »Kultura naj ostane kultura brez vmešavanja dnevne politike. Naj bo lepši del našega življenja, naj se dotakne vsakogar s svojim bogastvom, tako ustvarjalcev kakor poustvarjalcev in tistega, ki uživa njene dosežke in določene razsežnosti našega duhovnega življenja. Za take cilje je vredno žrtvovati čas, napore in energijo. Delo kulturnega društva je v bistvu dejavnost, ki povezuje ljudi ne glede na njihovo politično prepričanje. Vse, ki jih veseli petje, igra, igranje, ples...« Njeno posebno delovno področje je bilo lektoriranje besedil, tudi v času, ko se je upirala težki bolezni. Med njimi sta bili tudi prva in druga knjiga Še pomnite, tovariši. Alenka Horvat je bila tudi urednica edicije Šestdeset let Kulturnega društva Šmartno, 1946-2006, in slavnostna govornica, kot predsednica JSKD, IO Slovenj Gradec.

Alenka se je že v rani mladosti globoko zavedala, da je v njenem življenju in snovanju pomembno vodilo »Ne damo se!«, kot je zapisal njen šmarski stric, akademik dr. Ivan Gams. Mnoga srečanja in spomini me vežejo na Alenko in njeno družino. Naj povem samo naslednje: Pred tridesetimi leti sva z ženo z družino Horvat potovala po tedanji Jugoslaviji. Obiskovali smo številne srednjeveške samostane (manastire) po Srbiji in na Kosovu. Tedaj sta bila Andrej in Davor še osnovnošolca in proti koncu desetdnevne poti sta se uprla z besedami: »Dovolj imava teh manastirov, spomenikov

in spominskih parkov!« Toda mama Alenka je trmasto vztrajala: »Blizu Loznice v Srbiji bomo še obiskali Tršič, rojstni kraju Vuka Stefanovića Karadžića, očeta srbske književnosti, reformatorja jezika in pravopisa.« Do rojstne hiše smo šli ob potoku, na ograji so bile pritrjene hrastove deske, s katerih smo brali Karadžičeve šegave ljudske domislice, med drugimi tudi: »Ko radi, taj i greši, a najviše greši onaj, koji ništa ne radi.« Ogladali smo si še bližnji manastir, v katerem se je Karadžić naučil brati in pisati.

Alenka je zavzeto in uspešno opravljala številne funkcije na področju kulturnega utripa v Mestni občini Slovenj Gradec. Bila je podpredsednica občinske kulturne skupnosti, članica izvršnega odbora Zveze kulturnih društev, dva mandata predsednica Kulturnega društva Slovenj Gradec, članica sveta za kulturo pri Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije, članica Zveze kulturnih organizacij Slovenije, dve mandatni dobi predsednica sveta območne izpostave Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti itd. Za požrtvovalno delo je prejela mnoga priznanja in nagrade, med njimi Bernekerjevo nagrado (1986), odličje svobode s srebrnim listom (1992), Vrunčevo nagrado (1995) itd.

Alenka Horvat je ob vsem poglobljeno živela za poklic in pedagoško delo. Iz utemeljitve za Vrunčevo nagrado naslednja misel: »Njeno pedagoško delo so odlikovale sodobne in učinkovite metode dela, pedagoško zaupanje med učenci, učiteljem in starši, občutljivo oblikovanje pedagoških načel in humane podobe notranjega življenja šole. Posebno ljubezen je negovala do interesnih krožkov od novinarskega do raziskovalnega, skrbela za šolsko glasilo, vsebino šolskih radijskih oddaj, pripravljala različne proslave itd., kar denarno ni bilo ovrednoteno, a je vedno močno poudarjalo vzgojni obraz šole.«

Alenka Horvat je imela nenavadno moč in energijo, ki ju delila najprej svoji družini, potem pa pedagoškemu delu in ljubiteljski kulturi, izžarevala ju je v delu, ohranila ljubezen in plemenitost.

Alenka Horvat bo ostala med nami v najlepšem spominu.

Jože Potočnik

Jože Lužnik

1940–2008

V prednovoletnem času je na stavbi Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec zaplapolala črna zastava. Zaposleni so se spraševali, komu plapola, in kmalu izvedeli, da je po hudi bolezni umrl njihov nekdanji sodelavec Jože Lužnik.

Jože se je rodil pozimi, 10. februarja leta 1940. Ob očetu Jožetu in mami Jožefi je odrasčal v družbi treh bratov: Avgusta, Ivana in Stanka. Avgust je umrl že v ranem otroštvu, starejši brat Ivan in mlajši Stanko pa sta z Jožetom preživela marsikaterega izmed življenjsko pomembnih in zanimivih trenutkov.

Po opravljeni nižji gimnaziji je Jožeta pot vodila v Maribor, kjer se je izučil za avtomehanika. Praktično delo je opravljal v takratnem Univerzalu v Slovenj Gradcu, kjer se je kasneje tudi zaposlil. Prva delovna opravila so ga čakala na servisu Tomosovih motornih vozil.

Kot nam življenje ponuja različnih preizkušenj, tako si jih nemalokrat radi zastavljamo tudi sami. Jože je bil predan svojemu poklicu, kar je dokazoval vedno znova. Leta 1961 je sprejel odločitev za menjavo delovnega mesta in se zaposlil pri Gozdnem gospodarstvu na transportu in servisih v Starem trgu pri Slovenj Gradcu, pri sušilnici, kot mehanik.

Nekaj let kasneje se je odločil za delo v mehanični delavnici v Mislinji, kjer je servisiral težka gozdna vozila in delovne stroje. Njegove delovne ambicije so ga pripeljale tudi na Švedsko, kjer je v tem času opravil še tečaj specializacije za avtohidravliko. Pozneje se je avtomehanična delavnica preselila v Pameče. Jože je neutrudno in z zadovoljstvom opravljal terenska dela po gozdnih revirjih na Koroškem.

Lahko bi rekli, da je svoje delo združeval z naravo, sicer pa je s svojimi sposobnostmi kmalu postal delovodja skupini vajencev, med odgovornim delom pa je opravil še izpite za vse kategorije motornih vozil. V tem podjetju se je Jože leta 1994 tudi upokojil, dolgih 42 let pa je bil zelo aktiven član Zveze združenja šoferjev in avtomehaničnikov v Slovenj Gradcu.

V Jožetu se je poleg nemirnega duha, ki je vedno znova odkrival in reševal zaplete s stroji in motorji, skrival tudi umetniški dar. Za svojo dušo in veselje je namreč iz različnih kovinskih materialov varil umetniške skulpture na temo druge svetovne vojne in osamosvajanja Slovenije. Med vsemi dosežki je bila tudi skulptura maršala Tita, ki jo je, kot ostale, izdelal in vgradil kar doma v naravnem okolju.

Med njegove ljubezni so spadala tudi potovanja. Rad je spoznaval svet in okušal nove kulture. Njegovo zadnje veliko potovanje je bilo na Kitajsko. Sicer vedno prežechemu za novimi odkritji, umetnostjo in delovnimi ambicijami, mu je uspelo zgraditi tudi hišo.

Vendar v življenju ni samo dosežkov in radosti. So tudi trenutki, ki prinašajo grenka razočaranja. Kljub temu da je bil vedno v gibanju, ga je pred tremi leti doletela huda alzheimerjeva bolezen. Ker je bil Jože samskega stanu, se je leta 2005 preselil v Koroški dom starostnikov Črneče, kjer je komaj dva tedna pred božičnimi prazniki tudi umrl.

Smrt je presenetila njegove bližnje in vse tiste, ki so z njim delili različne življenjske trenutke.

Natalija Križaj

ZAHVALA

Ob bridki izgubi dragega očeta in drage mame

Karla in Jožefa Ramšak,

po domače Požegovega očeta in mame s Pake nad Mislinjo,

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so naše drage starše spremljali na zadnji poti, darovali vence in cvetje ter svete maše. Hvala dr. Boštjanu Birku, dr. Leonardi Pirmanšek, dr. Nadu Vodopjži, dr. Tilki Prevolnik in patronažni sestri Aniti Smagej

za lajšanje bolečin in obiske na domu. Hvala vsem sosedom, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, družini Plevnik s Kozjaka in Repasovim iz Vitanja. Hvala g. župniku Mirku Hrovatu za nagovor in mašo zadušnico, govorniku za izrečene besede slovesa ter pevcem cerkvenega zbora iz Šentflorjana za zapete pesmi. Hvala tudi Jerneju Završniku za pogrebni obred.

Žalujoči: sin Janko z ženo Marico in hčerka Jožica z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, dedija, sina, brata, zeta, strica

Antona Pavliča

iz Gor. Doliča 39, po domače Pantnerjevega Toneta,

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in nam v težkih trenutkih priskočili na pomoč. Hvala za darovano cvetje, sveče in svete maše. Iskrena hvala vsem sosedom, sorodnikom in znancem za izkazano pomoč. Hvala medicinskemu osebju bolnišnic Maribor in Slovenj Gradec za ves trud in lajšanje bolečin. Hvala patronažni sestri Aniti Smagej za hišne obiske. Iskrena hvala gospodu župniku Mirku Horvatu za pogrebni obred, govornici gospe Ivanki Šošter za lepe besede slovesa, cerkvenim pevcem in pevkam Beli cvet za zapete žalostinke. Hvala zastavonoši in praporščaku.

Zahvala gre tudi gasilskemu društvu Dolič, gospodu Jerneju Završniku za pogrebne storitve in godbeniku za zaigrano Tišino. Hvala vsem, ki ste molili zanj ob krsti. Hvala vsem, ki ste ga obiskovali in mu krajšali dneve.

Žalujoči: žena Slavka, hčerka Tatjana s Silvom, sin Boštjan s Kristino, vnuka Tadej in Klemen, mama, bratje Lojze, Jože, Franc z družinami in tašča Marija

Kristijan Ladinik

3. 1. 1937–27. 11. 2008

Prišli ste v Mežico, rudarski kraj, od koder je lep razgled na Peco, vaš pogled pa je usmerjen proti sončnim strmim pobočjem nad desnim bregom Meže. Zrete v gozdnata pobočja, katera so poseljena s samotnimi kmetijami. Med najvišjimi je domačija Ladinik. Varuje jo lep gozd, s katerim gospodarijo skrbni gospodarji. Med njimi je bil tudi Kristijan Ladinik, sin Marije in Jožeta Ladinika. Kristi, kot so ga klicali njegovi najbližji, se je rodil 3. 1. 1937 v domači hiši na Platu. Verjetno mu je bil za vzor kar ata Jože, ki je znal preudarno in varčno gospodariti na strmi Ladinikovi kmetiji. Spoštoval je gozd in življenje v njem. Vedel je, da so odvisni od zelenega bogastva. In to skrb je mlademu Kristiju vzgojil že v rani mladosti, saj je del njihovega gozda segal v plinsko območje, kjer se je v s topilniškimi plinom onesnaženem zraku posušilo veliko dreves. Prvo znanje za življenje si je Kristi pridobil v šoli v Mežici, kako preživeti na strminah sredi gozda, pa sta mu pokazala starša. Sprva se je podal v dolino in si služil svoj kruh v rudniku svinca v Mežici, kjer je delal nekaj let.

Ladinikova kmetija je med največjimi na Platu in ker dela ne zmanjka, je Kristi pustil svoj »šiht« v dolini in zavihal rokave na domači kmetiji. Očetu je bil v veliko oporo. Pomagal mu je pri kmetijskih delih, najraje pa je trošil svojo pozitivno energijo za delo v gozdu. Kristija sem poznal že iz let, ko sem kot študent gozdarstva na praksi zašel prvič na Plat. Vedno je bil dobre volje in poln energije. Z vsakim je rad spregovoril, še posebno pa z gozdarji, ki so zelo radi zahajali k Ladiniku. Skozi vse življenje je gojil ljubezen do gozda in gozdnih živali, spoštoval je tradicijo svojih staršev. Kolikokrat se je podal pod krošnje velikanskih jelk, domačih hišnih dreves, ki sta bili zaščiteni kot naravni spomenik. Danes raste še samo ena, njena starejša zaščiteni sestra se je leta 1981 posušila. Morda jima izpovedal kakšno skrito željo po ljubljeni osebi. Preko gozdarskega poznanstva je spoznal Jožefo, ki se je preselila z Janeževe kmetije na Strojni na

Plat. Leta 1980 sta se vzela in pri Ladiniku je postalo živahno. Nobena skrivnost ni, da na domači vrvi se sušeče otroške plenice napovedujejo nadaljnji obstoj kmetije. Rodila sta se jima hči Marinka in sin Marko, zdajšnji gospodar Ladinikovega posestva.

Morda pa je Kristi drevesnima lepoticama zapel kakšno lepo pesem, saj je bil glasbeno nadarjen. Najprej je igral pri mežiški rudniški godbi, potem pa je pričel prepevati v Lovskemu oktetu LD Mežica. Svoj lovski staž je nastopil v lovišču LD Bistra, nato se je pridružil domačim lovcem. Zadnja tri leta mu je bolezen onemogočala, da bi stopil na lovske steze. Zmanjkovalo mu je energije, vendar je še tako kot zdrav kdaj pa kdaj prebral kakšno knjigo, rad pa je prelistal Viharnik.

Ladinikova jelka se počasi nagiba k tlom, vendar še kljubuje najrazličnejšim viharjem. Kristiju pa je zmanjkalo življenjske moči, klonil je pod udarci boleznin in 27. novembra za vedno zaspal doma na Platu.

Gozard Mlinšek

Zahvala

Ob izgubi dragega moža, brata, dedija in strica se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, lovcem in gospodu župniku Francu Linasiju žena Jožefa, hči Marinka z družino, sin Marko ter sestri Anica in Mojca.

Spomin

Franc Šavc,

p. d. Mikej iz Pameč

Mineva leto žalosti, odkar te več med nami ni. Kruta bolezen te vzela je, naš dom ostal prazen je, toda ostal je živ spomin na te.

Dragi mož, ljubeči oče, dedek in pradedek, hvala ti za vse!

Hvala tudi vsem, ki se ga spominjate, postojite ob njegovem grobu in mu prižigate sveče.

Žalujoči: vsi domači

Stanko Borovnik

1929–2009

Ne jokajte na mojem grobu,
ni me tam, ne spim,
sem v pomladni sapi vetra,
v zimskem snegu se iskrim,
sem sončni žarek v žitnem polju
in dežna kaplja na jesen,
sem zjutraj ptica v mirnem letu,
zvečer kot zvezda zažarim.
Prosim, ne jokajte na mojem grobu,
nisem tam, ne spim!

V ranem jesenskem jutru, ko že pogled v nebo ni obetal nič dobrega, je prenehalo biti srce Stanka Borovnika, po domače Predanovega Stanka z Zelen Brega pri Ravnah na Koroškem.

Stanko se je rodil 12. marca 1929 v Starem trgu pri Slovenj Gradcu. Leta 1953 se je priženil na Predanovo kmetijo, kjer sta si z ženo Amalijo ustvarila skupno življenje. V zakonu so se jima rodili trije otroci: sinova Ivan in Stanko ter hčerka Danica.

Delo na hribovski kmetiji je bilo težko, a sta ga z veseljem opravljala. Dan se je vedno začel in končal v hlevu pri živini, vmes pa je bilo treba vse postoriti še na njivah, travnikih in v gozdu. In tako iz dneva v dan, leto za letom.

Oktober sta praznovala petinpetdeset let skupnega življenja, teden dni zatem pa je bolezen kruto posegla vmes. Štirinajst dni se je Stanko še boril, toda usoda je hotela drugače. Umril je 10. novembra v osemdesetem letu življenja.

Ob boleči izgubi bi se radi svojci zahvalili vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom, ki so ga prišli pokropiti na dom, darovali sveče in cvetje in ga v tako lepem številu pospremili na njegovi zadnji zemeljski poti. Hvala tudi g. župniku za govor in opravljen obred!

Vsi njegovi

Milan Antolič

23. 3. 1943–15. 1. 2008

V naravi ni nič nenačrtovano, vse poteka po naravnih zakonih. Vendar pa človek ne pozna vseh njenih poti in načrtov. Še posebno nas presenečajo nenadne spremembe ob izbruhu bolezni ali nenormalnih pojavov v našem okolju.

V petek, 14. januarja 2008, smo koroški gozdarji ob prihodu v službo obnemeli ob pogledu na črno zastavo in ob žalostni vesti, da se je dan prej ustavilo srce sodelavcu Milanu Antoliču. Presenečeni smo bili, saj smo se v dopoldanskem času srečevali z njim na hodniku in v pisarni. Kljub zdravstvenim težavam v zadnjih letih nam naš najbližji stanovski prijatelj nikoli ni potarnal o tem. Veselil se je načrtovanega dela. V letošnjem letu je nameraval po končanih terenskih delih in pripravi gozdnogospodarskega načrta mežiške gozdnogospodarske enote stopiti na upokojevsko pot, ki si jo je tudi zaslužil.

Malo je gozdarjev, ki vse svoje službovanje posvetijo načrtovanju v gozdarstvu, kjer si gozdarji predhodno zastavimo kratkoročne in dolgoročne cilje. Milanov cilj pa je bil, da si po končanem študiju gozdarstva čim prej najde zaposlitev in si zagotovi primerne pogoje za osnovanje družine. Milan je najprej spoznaval zakonitosti gozda v otroških letih v okolici Varaždina. Užival je ob raziskovanju takrat še čiste Drave. Zanimalo ga je življenje v dravskih logih. Morda se je prav zato odločil, da po končani gimnaziji vpiše študij gozdarstva na Reki. Med študijem je spoznal bodočo ženo Mirjano. Na skupno življenjsko pot sta zakorakala v Opatiji. Milan je po končanem študiju gozdarstva iskal najrazličnejše zaposlitve. Ko je bil prijavljen na Zavodu za zaposlovanje, je sprejel službo radijskega voditelja na Radiu Reka, nekaj časa pa je opravljal gozdarska dela v gozdarskem podjetju Šumarija na Reki. Želel si je stalne in sigurne zaposlitve. Prijavil se je na razpis za zaposlitev v takratnem združenem podjetju gozdarjev in lesarjev Lesna Slovenj Gradec in leta 1974 tudi prišel v Slovenj Gradec. Z veseljem so ga sprejeli gozdarji načrtovalci ali taksatorji, med

katerimi je ostal do konca svojega življenja. Z Milanom smo se srečali tudi mladi pripravniki gozdarji, saj nas je prav on z veseljem uvajal v zanimivo in zahtevno delo. Prav prijetno je bilo delati z njim na terenu. Bil je edini gozdar načrtovalec, ki se je po desetih letih že četrtič vračal v gozdove iste gozdnogospodarske načrtovalne enote v gozdnogospodarski območni enoti Slovenj Gradec.

Milan pa ni bil samo gozdar in ljubitelj narave, zelo je užival v svojem hobiju; kako se je na terenu razveselil kakšnega starega in razbitega avtomobila, saj ga je z veseljem pregledal, če je bilo potrebno, pa tudi strokovno »razmontiral«. Bil je sam svoj mehanik, marsikdaj mu je prišel prav kakšen rezervni del. Marsikomu je bil tudi neuradni šoferski inštruktor. Še večjo skrb pa je Milan imel za svojo družino. Ženi je pomagal pri vzgoji sinov Marjana in Vedrana. Ponosen je bil na svoja vnuka in vnukinjo. Tudi njima je bil učitelj, pogostokrat ju je peljal na sprehod v gozd. Imel je rad svoj poklic. Morda je že načrtoval, kako bo zapolnil svoj upokojevski staž, največja njegova želja pa je bila, da ga ne bi izdalo zdravje. Te sreče ni imel, saj se je 15. januarja 2009 zgrudil pred domačim pragom. Zmanjkalo mu je življenjskih moči. Nam pa bo ostal v spominu kot tih in skromen človek, predvsem pa dober prijatelj. Naj ta kratek gozdarstvo obarvan sestavek pripomore k ohranjanju spomina na našega sodelavca Milana Antoliča!

Gorazd Mlinšek

Darko Melanšek

Spomin

Minilo je že leto dni,
odkar odšel od nas si,
dragi vnuk Darko.
Rane so prevelike
in moč jih pozabit ni.

Le zakaj se je to moralo zgoditi, se sprašujemo vsi, ki smo ga imeli radi. Ali je res že v zibelko človeku položena usoda življenja in smrti?

Vnuk Darko je bil star komaj enaindvajset let, ko mu je nesreča na cesti vzela življenje. Ko je odhajal od doma, smo mu vsi prigovarjali, naj se ne vozi po ledeni cesti. Nikogar ni poslušal, ne mame ne babice. Tam, kjer ga je čakala zbrana družba, so ga čakali zaman.

Zelo rada sem ga imela, pestovala sem ga, ko je bil še majhen, ga pazila, ko so njegovi starši odhajali v službo in pozneje, ko je bil že odrasel, bila njegova zaupnica; velikokrat sva sedela pred hišo na klopi, kjer mi je potožil o svojih težavah in radostih ter razlagal o svojem delu, ki ga je zelo rad opravljal.

Danes je naša hiša pusta in prazna, le tu in tam, kadar pride kdo na obisk, se še prikrade nasmeh na naša usta.

Vsem nam je namenjen tudi konec, vendar je ločitev od tako mladega človeka neizmerno težka in kruta; ostane nam le upanje, da se nekoč spet snidemo tam, kjer ni ne gorja ne sovraštva.

Družina Melanšek z Razborja se vsem, ki obiskujejo njegov grob, mu prižigajo sveče in prinašajo cvetje ter se ga spominjajo, najlepše zahvaljuje.

Veliki mož v malem mestu med Pohorjem in Uršljo goro

Alja Zorman, dipl. inž. gozd.

Kdo je veliki mož, boste vprašali. To je akademski slikar Karel Pečko, dolgoletni direktor Koroške galerije likovnih umetnosti v Slovenj Gradcu, ki se poleg slikarstva ukvarja še z oblikovanjem keramike, mozaiki in grafičnim oblikovanjem. Je dobitnik mnogih nagrad in priznanj za delo na likovnem in galerijskem področju. Pred nedavnim tudi dobitnik častnega križa za znanost in umetnost prvega reda, najvišjega priznanja, ki ga Republika Avstrija lahko podeli za znanost in umetnost.

Dobiva se v kavarni v sredo ob enajstih dopoldne, kamor vsak dan ob isti uri zahaja na kavo z mlekom. Kavarna je njegov sestavni del razpoloženja, tu se sreča s kolegi različnih poklicev, da rečejo kakšno kavarniško. Sestavni del njegovega razpoloženja je tudi modri suknič, barve ultramarin ali barve upanja, ki jo lahko kombinira le s črno, ki modri barvi doda energijo. Ko naroči kavo, mi prične pripovedovati zgodbo svojega življenja.

Pečko kot viharnik

Življenjska pot Karla Pečka je podobna drevesu, viharniku, ki kljub slabi zemlji in izpostavljenosti naravnim silam razvije še močnejše korenine in preživi. Pečkova družina, mati samohranilka s tremi otroki, si je potem ko jim je umrl oče in so jih podnajemniki vrgli iz hiše, kjer so živeli, poiskala zavetje v kotlini Bistriškega jarka. Zaradi revščine, ki jih je pestila, niso uživali udobja postelje, spali so kar na tleh. Svojih risarskih začetkov se Pečko spominja še iz osnovne šole, saj je vedno rad risal in vse »počočkal«, risati je pomagal tudi drugim otrokom. Ker je vsak »dinar« pripomogel k preživetju družine, mu je mati že zelo zgodaj želela priskrbeti delo, vendar za nobeno ni bil primeren. Peljala ga je k trgovcu, ki ga je samo premeril s pogledom in ga zavrnil. Želel si je postati ključavničar, vendar zaradi levičarstva ni bil primeren, po prigovarjanju prijatelja je želel postati vojak, pa ga niso sprejeli v vojaško obrtno šolo v Kruševcu. Leta 1932 ga je mati želela poslati v semenišče v Ljubljani, vendar so ga zavrnil. Potem se je leta 1934 zaposlil na privatni žagi v

Bistriškem jarku. Še dobro se spominja tistih časov, ko so po reki Bistrici plavili hlode, saj je moral tudi po deset ur stati v mrzli vodi. Delo v gozdu je bilo težko, zlasti pozimi, ko so podirali drevesa v visokem snegu ter jih žagali z ročnimi žagami, saj drugega orodja takrat ni bilo. Kljub težkemu fizičnemu delu se z nostalgijo spominja štiriletnega dela v gozdu in pravi, da še danes vonja smolo. Ker je bilo delo v gozdu sezonsko, vezano na letni čas, je delal tudi v kovačnici, kjer se je priučil ročnih spretnosti kovaškega dela. Danes razmišlja, od kje mu pogum, da se je po vojni, potem ko je v Radljah ob Dravi naslikal portrete slovenskih književnikov, sam razglasil za umetnika. Razstavljene portrete je ob obisku kulturnega praznika videl odposlanec Ministrstva za kulturo, mladinski pisatelj Tone Seliškar, ki je rektorju Akademije za likovno umetnost Božidarju Jakcu poslal pismo o nadarjenemu fantu. Da je Karel Pečko prvovrstni slikar, kot ga poznamo danes, je gotovo zaslužen tudi Seliškar, ki je takrat v njem prepoznal nadarjenost in talent. Pečko pravi, da je bila to njegova usoda, da se je pisatelj zavzel zanj, saj se potem nista nikoli več srečala, hkrati pa priznava, da sam ne bi nikoli zbral poguma za študij. Tistega dne, ko je prejel diplomu na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, se je počutil kot mali bog. Njegov profesor Marij Pregelj ga je prigovarjal, da lahko s svojimi slikarskimi sposobnostmi uspe v tujini. Po obisku Dunaja, Pariza in Benetk se je odločil za Slovenj Gradec in priznava, da ga je bilo te odločitve strah, saj so bile tukaj prisotne vse druge strukture, a nobenega akademskega slikarja. Vendar je s prihodom mestu dodal pečat vseslovenskega kulturnega središča.

Gozd je magija, je čudež

Spilavanje lesa v Bistriškem Jarku; Karel Pečko stoji zadnji desno

Pečko velja za utemeljitelja slovenjgraške galerije, ki je v času njegovega vodenja gostila mednarodne razstave ter imena svetovnega formata. Slikar poudarja, da je spoštljiv odnos do narave in do gozda

gojil in ohranil iz časov, ko je sam delal kot gozdni delavec. Zanj je gozd magija, je čudež. Svoje pozitivno razmišljanje o naravi v povezavi z umetnostjo je udejanil v času vodenja galerije, saj je prirejal mednarodne razstave na temo Gozd in les v likovni umetnosti, na kateri so sodelovali številni umetniki, tudi iz držav bivše Jugoslavije. Na ta način se je okrepilo tudi njegovo sodelovanje in prijateljevanje z gozdarji, med katerimi še posebej omenja prof. dr. Mlinška in inženirja Dolinška, katerima je s svetovanjem pomagal pri pet let trajajočih organizacijskih pripravah na predsedovanje IUFRO kongresa v Ljubljani leta 1986 z naslovom Enodružinska hiša v lesu in skulptura v lesu. Pečkovo sodelovanje z gozdarji je bilo celo tako poglobljeno, da so le-ti prihajali na njegove razstave v »gozderjih«, in to naravnost s terena. Slikar z navdušenjem doda, da se kaj takšnega ni dogajalo nikjer drugje v Evropi, ampak samo v slovenjgraški galeriji v času njegovega vodenja. Z gozdarji prijateljuje tudi danes in nikoli jim ne zmanjka tem za pogovore.

Uršlja gora ima dolino, ima ritem

To je odgovor na vprašanje, zakaj je Uršlja gora njegov najpogostejši motiv. Pravi, da je slikarstvo opazovanje. Pomembni so ritem, oblika, magična barva in harmonija. Pohorje v primerjavi z Uršljo goro nima ritma in nima valovanja, saj je položna planota, Pece pa iz Slovenj Gradca ne vidi. Pečko lahko ustvari deset barvnih variant na isti motiv, pa so kljub vsemu vse različne in unikatne. Istemu motivu, torej Uršlji gori pa ostaja zvest po načelu, da ostaneš prepoznaven le z eno in isto motivno koncepcijo ter njeno nadgradnjo, ne pa z nenehnim eksperimentiranjem.

Častni križ za znanost in umetnost

Mogoče se Slovenci premalo zavedamo, kako pomembno in častno priznanje je Karel Pečko v januarju prejel iz rok avstrijskega veleposlanika v Sloveniji Valentina Inzka. Častni križ za znanost in umetnost je najvišje priznanje, ki ga Republika Avstrija lahko podeli za znanost in umetnost. Tovrstno priznanje je slikarju pustilo močan pozitivni pečat, saj mu pomeni mnogo več, kot bi bilo priznanje zgolj za kulturo, ki je preširok pojem. Glavni akcent nagrade je sodelovanje med državama, saj kot pravi Pečko, je to poudarjal že Prešeren v svoji Zdravljici: »Ne vrag, le sosed bo mejak«. Častni križ je akademski slikar prejel tudi zato, ker je poučeval na nekaterih avstrijskih šolah, prvi je povabil avstrijske umetnike v

Umetnik Karel Pečko v kavarni

Slučajno srečanje z gozdarji v mestni kavarni. Sedijo: muzejska svetovalka Milena Zlatar, vodja OE Maribor Jožef Mrakič, vodja OE Nazarje Anton Breznik, vodja OE Celje Miran Orožim, vodja OE Slovenj Gradec Milan Tretjak, akademski slikar Karel Pečko, vodja OE Murska Sobota Štefan Kovač

galerijo v Slovenj Gradcu in si vseskozi prizadeval za povezovanje in sodelovanje umetnikov na obeh straneh meje.

Karel Pečko je poudaril, da se je za tako visoko priznanje težko pravilno zahvaliti, zato pravi, da častni križ ni namenjen samo njemu, to naj bi bilo priznanje za celotno slovensko likovno kulturo, priznanje za mesto Slovenj Gradec, skratka priznanje za vse, ki so ga pri delu spodbujali, ga spremljali in mu spoštljivo zaupali v njegovem kulturno - umetniškem poslanstvu.

Slikarjevo delo

Pečko pravi, da je slikar kot igralec, ki ne more živeti brez odrske deske. Še vedno je aktiven, vzdržuje kondicijo, pravi da ni puščavnik, ima pa asistenco za razna hišna in ateljejska opravila. Sam ne odgovarja na besedo upokojenec, raje sliši »penzionist«, niti mu ni všeč minljivost življenja. Stimulira ga televizija, rad vidi sliko, barve, dogodke ... Predstavlja mu okno v svet, brez tega bi bila grozljiva samota, pravi. Ne mara pa drobnega

tiska, saj je to pohujšanje za oči, ker kljub temu da nosi očala, slika še vedno brez njih. Pečko dodaja, da zaradi prisotnosti sodobnih medijev, zlasti vpliva računalnikov na slikarstvo ne opaža sprememb, tisti, ki radi rišejo, bodo vedno risali. Vendar je likovna umetnost danes v veliki krizi, pravi, da še nikoli tako. V primerjavi z glasbo, gledališčem, filmom in literaturo je likovna umetnost na dnu te lestvice.

Na vprašanje, ali je kdaj v dar dobil sliko drugega umetnika, se nasmehne in pravi, da nima te strasti, da je zbiranje slik drugih umetnikov proti načelom galerista, kar je hkrati evropski kodeks galerista, ki se ga je dosledno držal, zato ima v svojem ateljeju razstavljena predvsem lastna dela ter le nekaj etnoloških predmetov, vseč pa sta mu tudi domača in umetna obrt. Tudi na zadnje vprašanje, če si je kdaj zamišljal življenje brez umetnosti, odgovori z nasmehom in pove, da je biti slikar poslanstvo in hkrati poklic, ki ga moraš imeti rad, da ga lahko opravljaš. Za konec doda, da je največja umetnost vseh

umetnosti od umetnosti živeti, sicer pa je itak katero koli delo spoštovanja vredno!

Najin pogovor je pri koncu in ko se posloviva, Pečko odide v svoj atelje, do katerega vodi natanko 88 stopnic, kjer bo izpod njegovih rok nastajala edinstvena zbirka z motivom Uršlje gore.

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:

**Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Voranev trg 1, 2380 Slovenj Gradec**

telefon: 02 88 43 332

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

Uredniški odbor:

**Ida Robnik, Brane Širnik, Gorazd Mlinšek,
Jože Potočnik, Marta Krejan, Franc Jurač**

Lektorica:

Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:

Karel Pečko, detajl

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d.o.o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Karel Pečko, 1965, mozaik »Gozd« v Srednji lesarski in gostinski šoli v Slovenj Gradcu

17. gradovi kralja Matjaža

V Mitneku pod Peco je bilo prvi konec tedna v februarju spet zelo živahno. Organizatorji Občina Črna na Koroškem, gostilna Pri Matjažu in Turistično društvo Črna so pripravili že 17. prireditev Gradovi kralja Matjaža. Letos se je prijavilo rekordno število graditeljev, 630, ki so sestavili 93 ekip. Graditeljem je bilo naklonjeno tudi vreme; obilica snega, ki je omogočala gradnjo skulptur vseh mogočih oblik in dimenzij.

Prireditve so tudi letos popestrili glasbeni in drugi zabavni vložki, iskanje lepe Alenčice za kralja Matjaža, poskrbljeno pa je bilo tudi za prehrano in pijačo.

Drugi dan so prišli na svoj račun najmlajši in na ustvarjalnih delavnicah, na prireditvi Snežni popek, ob zabavnem čaranju Joleta Cole pričakali kralja Matjaža.

Foto: Gorazd Mlinšek

Ker vaš avto ni igrača

Do 15 odstotkov dodatnega popusta!

BODI EKO, PLAČAJ MANJ!

www.ZavarovalnicaMaribor.si
080 19 20